

भविष्यको आविष्कार

साना तथा मझौला उद्योगको
लागि पेटेन्टको
परिचय

विश्व बौद्धिक
सम्पत्ति संगठन

व्यापारका लागि बौद्धिक सम्पत्ति श्रृंखलाका प्रकाशनहरूः-

१. चिन्हको निर्माण : साना तथा मझौला व्यवसायका लागि व्यापार चिन्हको परिचय । WIPO को प्रकाशन नम्बर ९००
२. योग्य देखिनु : साना तथा मझौला व्यवसायका लागि पेटेन्टको परिचय । WIPO को प्रकाशन नम्बर ४९८ ।
३. भविष्यको आविष्कार : साना तथा मझौला व्यवसायको लागि पेटेन्टको परिचय । WIPO को प्रकाशन नम्बर ९१७ ।
४. रचनात्मक अभिव्यक्ति : साना तथा मझौला उद्योगका लागि प्रतिलिपि अधिकारको परिचय । WIPO को प्रकाशन नम्बर ९१८ (आगामी प्रकाशन)

सम्पूर्ण प्रकाशनहरू विपो (WIPO) को विद्युतीय पुस्तक पसलको WWW.wipo.int/ebookshop मा प्राप्त गर्न सकिनेछ ।

अस्वीकृति: यस दिग्दर्शनमा समावेश भएका सूचनाहरू व्यावसायिक कानूनी संस्थापनको लागि होइन । यसको मुख्य उद्देश्य आधारभूत सूचना उपलब्ध गराउनुमा मात्र सीमित रहेको छ ।

प्रकाशन सम्बन्धी सर्वाधिकार

कानूनले अनुमति दिएकोमा बाहेक यस प्रकाशनको कुनै पनि भाग सर्वाधिकार धनीको लिखित अनुमति बिना कुनै पनि तरिकाले चाहे विद्युतीय होस् वा यान्त्रिक तवरले पुनरुत्पादन वा संचारण गर्न पाइने छैन ।

भूमिका

व्यवसायीको लागि बौद्धिक सम्पत्ति दिग्दर्शनको शृंखला मध्ये यो तेश्रो शृंखला हो । यो दिग्दर्शन पेटेन्टमा केन्द्रित रहेको छ, जुन नयाँ र नवीन सोच एवं प्राविधिक सामर्थ्यबाट कम्पनीहरूलाई अधिकतम फाइदा लिन सक्षम बनाउने मुख्य यन्त्र हो । ज्ञानको स्रोतको व्यवस्थापन खास गरिकन नयाँ विचार र सोच कुनै पनि उद्योगलाई द्रूत गतिमा परिवर्तन भइरहेको व्यावसायिक वातावरणमा आफूलाई परिवर्तन गर्न, अभ्यस्त गर्न र नयाँ अवसरहरूलाई समात्न एउटा उद्योगको लागि आवश्यक हुन्छ ।

अहिलेको ज्ञानमा आधारित अर्थव्यवस्थामा कुनै पनि नवीन उद्योगको लागि पेटेन्ट रणनीति आफ्नो व्यावसायिक रणनीतिको प्रमुख तत्व हुनुपर्दछ । यो दिग्दर्शनले सबै प्रकारका उद्योगहरूले पेटेन्ट प्रणालीबाट व्यावसायिक लाभ कसरी प्राप्त गर्न सक्दछन् भन्ने कुरालाई सरल एवं व्यावहारिक रूपमा बुझाउने प्रयास गरेको छ । पाठकहरूलाई उनीहरूले कुनै पेटेन्टको संरक्षण, प्रयोग वा कार्यान्वयन गर्न इच्छुक भएमा पेटेन्टको विशेषज्ञसित परामर्श गर्न हामी सल्लाह दिन चाहन्छौं । यो दिग्दर्शनले पाठकहरूलाई पेटेन्ट सम्बन्धी आधारभूत ज्ञानको साथै निजहरूलाई पेटेन्टको विषयमा विशेषज्ञसित परामर्श गर्दा सही प्रश्न सोध्न व्यावहारिक सूचना उपलब्ध गराउँछ ।

साना तथा मझौला उद्योगहरूलाई आफ्नो समग्र व्यवसाय, बजारीकरण एवं निर्यात रणनीति, आफ्नो प्रविधि र पेटेन्ट रणनीतिलाई सम्मिलन गर्ने उद्देश्यले यो दिग्दर्शनको प्रयोग गर्न प्रोत्साहन गरिन्छ । यो दिग्दर्शनलाई अझ परिष्कृत बनाई विश्वभरिका साना तथा मझौला उद्योगहरूमा देखा पर्ने आवश्यकताहरू सम्बोधन हुन सकोस् भन्ने हेतुले प्राप्त हुने सुझावलाई WIPO स्वागत गर्दछ ।

राष्ट्रिय संस्था र स्थानीय साझेदारको सहयोगमा यो दिग्दर्शनको अर्को संस्करण विकास गर्न सकिनेछ र यसको लागि दिग्दर्शनको प्रतिलिपि प्राप्त गर्न WIPO मा सम्पर्क राख्न WIPO हार्दिक स्वागत गर्दछ ।

कामिल इद्रीस
महानिर्देशक (WIPO)

विषयसूची

	पेज
१. <u>पेटेन्टहरू</u>	३
२. <u>पेटेन्ट कसरी प्राप्त गर्ने</u>	१६
३. <u>विदेशमा पेटेन्ट</u>	३०
४. <u>पेटेन्ट गरिएको प्रविधिको व्यावसायीकरण</u>	३४
५. <u>पेटेन्टको कार्यान्वयन</u>	३९

१. पेटेन्टहरू

पेटेन्ट भनेको के हो ?

पेटेन्ट कुनै नयाँ एवं नवीन चरणहरू समावेश भएको र औद्योगिक प्रयोगको लागि उचित हुने कुनै आविष्कारको लागि प्रदान गर्ने एकाधिकारको अधिकार हो। पेटेन्टले मालिकलाई यस्तो एकाधिकारको अधिकार प्रदान गर्छ जस अनुसार कुनै पनि व्यक्तिले मालिकको पूर्व स्वीकृतिबिना सो पेटेन्टको आधारमा कुनै पनि वस्तु बनाउन, प्रयोग गर्न, बिक्रीको प्रस्ताव राख्न, कुनै उत्पादन वा प्रक्रियाको बिक्री वा आयात गर्नबाट निषेध वा रोक लगाउँदछ। पेटेन्ट कम्पनीको लागि एउटा शक्तिशाली व्यापारिक औजार हो जसको माध्यमद्वारा कुनै कम्पनीले कुनै नयाँ उत्पादन वा प्रक्रिया माथि पूर्ण एकाधिकार प्राप्त गर्नुको साथै बलियो बजार व्यवस्थाको विकास एवं आफ्नो अनुमतिपत्र अरूलाई प्रयोग गर्न अनुमति दिई अतिरिक्त आय आर्जन गर्न सक्दछ कुनै जटिल उत्पादन (जस्तै: क्यामेरा, मोवाइल फोन वा गाडी) मा धेरै पेटेन्टद्वारा सुरक्षित भएका आविष्कारहरू समावेश भएका हुन्छन्। जसका मालिक फरक-फरक हुन सक्छन्।

पेटेन्ट कुनै देशको राष्ट्रिय पेटेन्टको कार्यालय वा देशहरूको समूहका लागि क्षेत्रीय पेटेन्टको कार्यालयले प्रदान गर्ने गर्दछ। यो सीमित अवधिको लागि वैध रहन्छ। पेटेन्टको आवेदन पेश गरेको मितिबाट र समयमा नै तोकिएको शुल्क बुझाएमा यसको बैधता सामान्यतया २० वर्षको लागि रहन्छ। पेटेन्ट एउटा प्रादेशिक अधिकार हो र यो सम्बन्धित देश वा क्षेत्रको भौगोलिक सीमामा सीमित रहन्छ।

पेटेन्टले एकाधिकारको अधिकार प्रदान गरे वापत, आवेदकले पेटेन्टको आवेदनमा आविष्कारको विस्तृत, यथार्थ र पूर्ण लिखित विवरण प्रस्तुत गरी सर्वसाधारण समक्ष आफ्नो आविष्कार सार्वजनिक गर्नुपर्ने हुन्छ। धेरै जसो देशहरूमा प्रदान गरिएको पेटेन्ट र पेटेन्टको आवेदनलाई सरकारी मुखपत्र वा राजपत्रमा प्रकाशित गरी सार्वजनिक गर्ने गरिन्छ।

अर्जेन्टिनाका आविष्कारकर्ता हुगो ओलिमेरा, रोवर्टो कारडन र इडुवार्डो फरनान्डेजले आविष्कार गरेको भल्कने पेय पदार्थ खोले सामान २० भन्दा बढी देशमा पेटेन्ट गरिएको छ। यो उत्पादन डेसकोरजेत नामक व्यापारिक चिन्ह अन्तर्गत आविष्कारकर्ताहरूद्वारा स्थापित कम्पनी मार्फत् विश्वव्यापी रूपमा व्यावसायीकरण गरिएको छ।

HIC नामक कोरियन मोटरसाइकलको हेलमेट उत्पादक कम्पनीले हेलमेट उत्पादन गरे वापत विश्वभरी ४२ वटा पेटेन्ट प्राप्त गरेको छ र निर्यात बजारमा यसले आफ्नो उत्पादनको ९५% बिक्री गरी ठूलो सफलता हासिल गरेको छ। कम्पनीले आफ्नो बिक्रीको १०% अनुसन्धान र विकास कार्यमा लगाउने गरेको तथ्यले हेलमेट उद्योगको सफलताको मुख्य कडी नवीनतम डिजायन रहेको भन्ने कुरालाई महत्त्व दिएको पाइन्छ।

आविष्कार के हो ?

पेटेन्टको भाषामा आविष्कारलाई सामान्यतया प्राविधिक समस्याको लागि नयाँ र खोजपूर्ण समाधान भनेर परिभाषित गरेको पाइन्छ । यो पूर्णरूपले नयाँ उपकरण, उत्पादन, उत्पादन विधि वा प्रक्रियाको सृजनासँग सम्बन्धित हुनसक्छ वा कुनै पूर्व विद्यमान उत्पादन वा प्रक्रियाको साधारण सुधारसँग पनि सम्बन्धित हुन्छ । प्रकृतिमा पहिले नै विद्यमान भइरहेको कुनै कुरा भेटिएको कारणले मात्र त्यो आविष्कारको परिभाषाभित्र पर्न सक्दैन, आविष्कारको दायराभित्र पर्नको लागि त्यसमा मनग्य मानव प्रतिभा, सृजनशीलता र कल्पनाशक्तिको सम्लग्नता हुनु जरूरी छ ।

यद्यपि आजकलका धेरैजसो आविष्कारहरू अनुसन्धान र विकासमा गरिएको प्रयास र दीर्घकालीन लगानीको प्रतिफल भए पनि कतिपय अवस्थामा धेरै बजार मूल्य रहेको सामानहरूमा साधारण र कम खर्चिलो प्राविधिक सुधार गरे वापत आविष्कारकर्ता वा कम्पनीहरूलाई उल्लेखनीय आम्दानी र मुनाफा प्राप्त भएको छ ।

नवीनताको शक्ति

“आविष्कार” र “नवीनता” बीचको भिन्नतालाई केलाउनु जरूरी हुन्छ । आविष्कारले कुनै प्राविधिक समस्याको प्राविधिक समाधानलाई जनाउँदछ । यो कुनै नवीनतम विचार वा कार्यगत नमूनाको रूपमा वा आदिरूपमा हुन सक्दछ । नवीनताले आविष्कारलाई बिक्री योग्य उत्पादन वा प्रक्रियामा रूपान्तरण गर्ने कुरालाई बुझाउँछ । कम्पनीहरूले नवीनतालाई समावेश गर्नुको मुख्यकारण निम्न छन्:-

- खर्च बचाउन र उत्पादशीलतालाई सुधार गर्ने अभिप्रायले उत्पादन प्रक्रियामा सुधार गर्न,
- उपभोक्ताको आवश्यकतालाई परिपूर्ति गर्नको लागि नयाँ उत्पादनलाई बजारमा ल्याउन,
- प्रतिस्पर्धामा अगाडि रहिरहन र बजारमा आफ्नो अंश विस्तार गर्न,

- व्यवसायी एवं ग्राहकहरूका वास्तविक र बढ्दो आवश्यकताहरू परिपूर्तिको लागि प्रविधि विकसित रहेको सुनिश्चित गर्न,
- अरु कम्पनीहरूको प्रविधि माथि निर्भर गर्नु पर्ने प्राविधिक निर्भरतालाई रोक्न ।

आजको अर्थतन्त्रमा कम्पनी भित्रको नवीनतालाई व्यवस्थित गर्नको लागि पेटेन्ट प्रणालीको राम्रो ज्ञानको आवश्यकता पर्दछ । यो भएमा कम्पनीले आफ्नै नवीनता र सृजनात्मक क्षमताको आधारमा अधिकतम लाभ लिन सक्नुको साथै अरु पेटेन्टवाहकसित मुनाफामा आधारित साम्प्रदायीको स्थापना गर्नुको अलावा अरुको स्वामित्वमा रहेको प्रविधिको अनधिकृत प्रयोग गर्नबाट समेत रोक्दछ । धेरै पेटेन्ट हाल आएर जटील र आविष्कारमा आधारित छन् । जुन फरक-फरक पेटेन्टका मालिकहरूको स्वामित्वमा हुन्छ ।

तपाईंले आफ्नो आविष्कारलाई किन पेटेन्ट गर्नुपर्दछ ?

छोटो उत्पादन चक्र र बढ्दो प्रतिस्पर्धाले उद्योगहरूलाई नवीनतम हुन र अरु कम्पनीहरूको नवीनतामा पहुँच प्राप्त गरी घरेलु र निर्यात बजारमा प्रतिस्पर्धी रहिरहनको लागि अत्यधिक दबाव परिरहेको छ । पेटेन्टद्वारा प्रदान गरिएको एकाधिकारको अधिकार नवीनतम कम्पनीहरूको लागि चुनौतीपूर्ण, जोखिमपूर्ण र गतिशील व्यावसायिक वातावरणमा सफल बन्नको लागि ज्यादै नै महत्वपूर्ण हुन सक्छ । आविष्कारहरूलाई पेटेन्ट गर्नाका प्रमुख कारण निम्न छन्:

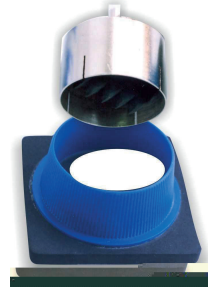
- **बलियो बजार अवस्था र प्रतिस्पर्धी लाभ:** पेटेन्टले मालिकलाई पेटेन्ट गरेको आविष्कारलाई अरुद्वारा व्यावसायीकरण गर्ने कार्यबाट निषेध वा रोक लगाउन सक्ने एकाधिकार प्रदान गर्दछ । जसले अनिश्चिता र जोखिमलाई कम गर्नुको साथै जथाभावी गर्न र नक्कलकर्तालाई पनि दुरुत्साहित गर्दछ । यदि तपाईंको कम्पनीले कुनै मूल्यवान् पेटेन्ट गरिएको आविष्कारको स्वामित्व प्राप्त गरेको छ वा त्यसलाई प्रयोग गर्ने अनुमति पाएको छ भने त्यो कम्पनीले प्रतिस्पर्धीहरूलाई त्यस्तै किसिमको आविष्कार बजारमा प्रवेश नगराउनको लागि रोक्न सक्छ । यसले त्यो कम्पनीलाई सम्बन्धित बजारमा विशिष्ट खेलाडी बन्नमा सहयोग गर्नेछ ।
- **लगानीमा उच्च नाफा वा आम्दानी:** यदि तपाईंको कम्पनीले अनुसन्धान र विकास कार्यमा मनग्य समय र पैसा खर्चेको छ, आविष्कारको पेटेन्ट संरक्षण भएको छ भने त्यसले खर्चको असूली र लगानीमा उच्च आम्दानी प्राप्त गर्नमा सहयोग पुऱ्याउँदछ ।

- **पेटेन्ट, अरुलाई प्रदान गरी प्राप्त हुने अतिरिक्त आय:** तपाईंको आफ्नो कम्पनीको अतिरिक्त आय सृजना गर्न चाहनु हुन्छ भने तपाईंले एकमुष्ट भुक्तानी लिई वा रोयाल्टी पाउने हिसाबमा आफ्नो आविष्कार माथिको अधिकार अन्य व्यक्तिलाई सुम्पिन सक्नु हुन्छ । कुनै पेटेन्ट बेच्नु (वा कसैलाई दिनु) भनेको स्वामित्वको हस्तान्तरण गर्नु हो भने पेटेन्टको अनुमति पत्र प्रदान गर्नु भनेको निर्दिष्ट शर्तहरूको अधिनमा रही यो पेटेन्टको प्रयोग गर्नु मात्र हो ।
- **मिश्रित अनुमतिपत्र मार्फत प्रविधिमा पहुँच:** यदि तपाईंको कम्पनीले अरु कुनै कम्पनीको स्वामित्वमा रहेको प्रविधिप्रति रूचि राख्दछ भने तपाईंले आफ्नो कम्पनीको पेटेन्ट मार्फत मिश्रित अनुमतिपत्रको सम्झौता तयार गर्न सक्नु हुन्छ । जस अनुसार तपाईंको कम्पनी र अर्को पक्षले सम्झौतामा निर्दिष्ट गरेको शर्त बमोजिम एक अर्काको एक वा सो भन्दा बढी पेटेन्टहरू प्रयोग गर्ने अधिकार प्रदान गर्दछन् ।
- **नयाँ बजारहरूमा पहुँच :** पेटेन्टको अनुमति पत्र (वा कहिलेकाहीँ विचाराधीन पेटेन्ट) अरुलाई प्रयोग गर्न अनुमति दिएमा तपाईंलाई नयाँ बजारहरूमा पहुँच प्राप्त हुन सक्दछ । जुन कुनै कारणवश तपाईंको लागि पहुँचविहीन हुन सक्दथ्यो । यसो हुनको लागि तपाईंको आविष्कार सम्बन्धित विदेशी बजारमा पनि संरक्षित हुनुपर्दछ

- **अतिक्रमणको जोखिम न्यूनीकरण :**
पेटेन्टको संरक्षण प्राप्त गरेमा तपाईंले अरु व्यक्तिहरूलाई सोही आविष्कारको पेटेन्ट गर्न रोक्न सक्नुहुन्छ र आफ्नो उत्पादनको व्यावसायीकरण गर्दा अरुको अधिकारलाई अतिक्रमण गर्न सक्ने सम्भावनालाई पनि न्यून गर्न सक्नु हुन्छ । पेटेन्ट स्वयम्ले "प्रयोग गर्ने स्वतन्त्रता उपलब्ध गराउँदैन बरु यसले त्यस्तै वा मिल्दोजुल्दो आविष्कारको पेटेन्ट गर्नबाट अरुलाई रोक्न लगाउँदछ र तपाईंले पेटेन्ट गरेको आविष्कार नयाँ एवं पूर्ववर्ती कला" भन्दा उल्लेखनीय रूपमा फरक छ भन्ने मनासिव माफिकको संकेत प्रदान गर्दछ । (पूर्ववर्ती कलाको लागि पृष्ठ १२ हेर्नुस्)
- **अनुदान प्राप्त गर्न सक्ने वा उचित व्याज दरमा ऋणको निर्माण गर्न सक्ने क्षमताको अभिवृद्धि:** पेटेन्टको स्वामित्व (वा अरुको स्वामित्वमा रहेको पेटेन्ट प्रयोग गर्ने अनुमति पत्र प्राप्त) ले कुनै उत्पादनलाई बजारसम्म पुऱ्याउनको लागि पूँजी संकलन गर्न सक्ने तपाईंको क्षमताको विकास अभिवृद्धि गर्न सक्छ । केही क्षेत्रहरूमा (जस्तै: जैविक प्रविधि) साहसिक पूँजिपतिहरूलाई आकर्षित गर्नको लागि तपाईंसित पेटेन्टको सवल संग्रह हुन आवश्यक छ ।
- **नक्कलकर्ता र मनपरी गर्ने विरुद्ध कारवाही** गर्न सक्ने शक्तिशाली औजार पेटेन्टले प्रदान गरेको एकाधिकारलाई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गर्नको लागि तपाईंले बेलाबखतमा मुद्दा गर्नु पर्ने आवश्यकता पनि रहन्छ वा तपाईंको पेटेन्टको अधिकार हनन् गर्नेहरू समक्ष आफ्नो पेटेन्टको बारेमा ध्यानाकर्षित गर्नु पर्ने

हुन्छ । पेटेन्ट माथि स्वामित्व रहेमा नक्कलीकर्ताको विरुद्धमा उपलब्धीमूलक कानूनी कारबाही गर्न सक्ने तपाईंको क्षमतालाई तुलनात्मक रूपमा सुधार गर्दछ ।

- **तपाईंको व्यवसायको सकारात्मक छवि:** व्यावसायिक साभेदार, लगानीकर्ता, शेयरधनीहरू एवं ग्राहकहरूले पेटेन्टको संग्रहलाई तपाईंको कम्पनीको उच्च तहको दक्षता, विशिष्टता र प्राविधिक क्षमताको रूपमा अनुभूत गर्दछन् । कोष वृद्धि गर्नको लागि, व्यवसायिक साभेदार खोजी, कम्पनीको छवि उत्थान र बजार मूल्य अभिवृद्धि गर्नको लागि यो उपयोगी सावित हुन सक्छ । केही कम्पनीहरूले सर्वसाधारणमा नवीनतम छवि प्रक्षेपण गर्नको लागि विज्ञापनमा पेटेन्टहरूको उल्लेख वा त्यसको सूचि प्रकाशित गर्ने गर्दछन् ।

पेटेन्ट नं. US २००२९३७४३३

सिसा र माटोको भाँडोमा प्वाल पार्ने यो नवीनतम पुरस्कृत ज्यावल पेरुका आविष्कारकर्ता होसे भिडाल मार्टिनद्वारा पेटेन्ट गरिएको थियो । फलस्वरूप उनले त्यो उत्पादनको प्रत्यक्ष रूपमा व्यावसायीकरण गर्नुको साथै त्यो आविष्कारको अनुमतिपत्र अरुलाई प्रदान गरेर रोयाल्टी पनि आर्जन गरेका थिए ।

तपाईंको उत्पादनलाई संरक्षित गर्नको लागि अन्य के कस्ता कानूनी उपकरणहरू उपलब्ध छन् ?

यो दिग्दर्शन पेटेन्टमा केन्द्रित छ । तथापि उत्पादित वस्तुको आधारमा त्यस्ता नवीनतम उत्पादनहरूको विविध पक्षहरूको संरक्षण गर्नको लागि अन्य बौद्धिक सम्पत्तिका अधिकारहरू उपलब्ध हुन सक्छन् । ती निम्न प्रकारका हुन सक्छन् :

- **उपयोगी नमूनाहरू** (अल्पकालीन, सामान्य वा नवीनतम पेटेन्टको रूपमा पनि परिचित छन्) केही देशहरूमा विस्तारमुखी आविष्कार वा विद्यमान उत्पादनमा गरिएको सानातिना फेरफारलाई उपयोगी नमूना अर्न्तगत संरक्षित गर्ने गरिन्छ । (पृष्ठ १० मा रहेको कोष्ठलाई हेर्नुस्)
- **व्यापारिक गोपनीयता**: गोपनीय व्यापारिक सूचना व्यापारिक गोपनीयताको संरक्षणबाट लाभान्वित हुन सक्छ, जबसम्म:
 - कस्तो किसिमको सूचनासित कारोवार गरिएको छ भन्ने कुराको जानकारी सामान्यतया अरुलाई नभएको,
 - गोप्य भएको कारणले व्यावसायिक मूल्य निहित रहेको,
 - यसलाई गोपनीय राख्नको लागि यसका मालिकले मनासिव माफिकको कदम चालिएको (उदाहरणको लागि त्यस्तो सूचनालाई थाहा पाउने आवश्यकताको आधारमा बन्देज गरिएको एवं गोपनीयता वा प्रकाशन नगर्ने सम्झौता गरेको) (पृष्ठ ९ को कोष्ठ हेर्नुस्)
- **औद्योगिक डिजाइनहरू** : कुनै उत्पादनको आलंकारिक वा सौन्दर्यपक्ष माथि एकाधिकार औद्योगिक डिजाइनको संरक्षणबाट पनि उपलब्ध गर्न सकिन्छ । केही देशहरूमा यसलाई “डिजाइनसम्बन्धी पेटेन्ट” भनेर सम्बोधन गर्ने गरिन्छ ।

- **व्यापार चिन्ह** : व्यापार चिन्हको संरक्षणले आफ्नो कम्पनीको उत्पादनलाई अरु कम्पनीको उत्पादनबाट भिन्न देखाउन मद्दत गर्दछ ।
- **प्रतिलिपि अधिकार एवं सम्बन्धित अधिकारहरू** : मौलिक साहित्यिक एवं कलात्मक कार्यहरू प्रतिलिपि अधिकार एवं सम्बन्धित अधिकारद्वारा संरक्षित हुन सक्छ । प्रतिलिपि अधिकारको संरक्षण कम्प्युटर प्रोग्राम लगायत बृहत कार्यमा प्रयोग हुन्छ । (पृष्ठ ११ को कोष्ठ हेर्नुस्)
- **नवीन वनस्पतिका प्रकारहरू**: धेरैजसो देशहरूमा नवीन प्रकारका वनस्पतिका जाति जसले नवीनता, विशिष्टता, एकरूपता र स्थायित्वको आवश्यकतालाई परिपूर्ति गर्नको साथै कुनै उपयुक्त संज्ञाद्वारा सम्बोधित गरिएको छ भने त्यस अवस्थामा त्यसले “प्लान्ट ब्रिडर्स टाईट” को रूपमा संरक्षण प्राप्त गर्न सक्दछ । अधिक जानकारीको लागि हेर्नुस् । www.upov.int
- **एकीकृत मार्गको बाह्य नक्सांकन** (वा स्थलाकृति) माइक्रो चिप्स र सेमिकन्डक्टर चिप्समा प्रयोग हुने मौलिक बाह्य नक्सांकन (वा स्थलाकृति) को लागि पनि तपाईंले संरक्षण प्राप्त गर्न सक्नु हुन्छ । यस्तो संरक्षण बाह्य नक्सांकनलाई समेत स्वीकृत गरेको अन्तिम उत्पादनसम्म पनि विस्तार हुन सक्छ ।

यदि कुनै आविष्कार पेटेन्ट योग्य छ भने त्यस्तो आविष्कारको पेटेन्ट संरक्षणको लागि आवेदन दिनु सधैं बुद्धिमानी हुन्छ ?

यो सधैं बुद्धिमानी हुँदैन । यदि कुनै आविष्कार पेटेन्ट योग्य छ भन्दैमा त्यो निश्चित रूपमा व्यावसायिक प्रविधि वा उत्पादनको रूपमा परिणत हुन्छ भन्ने छैन । तसर्थ पेटेन्टको आवेदन दिनु पूर्व त्यसको सकारात्मक र नकारात्मक पक्षहरूको मापन गर्नुको साथै सम्भाव्य विकल्पहरूको विश्लेषण गर्नु जरूरी छ । पेटेन्ट प्राप्त गर्न, कायम राख्न र लागू गर्न महँगो र गाह्रो हुन सक्छ । पेटेन्टको लागि आवेदन दिने वा नदिने एउटा कठोर व्यावसायिक निर्णय हो । आविष्कारको लागि व्यावसायिक संरक्षण प्राप्त गर्न सकिन्छ कि सकिँदैन भन्ने सम्भाव्यतामा आधारित हुनुपर्दछ ।

कुनै पेटेन्ट दर्ताको लागि आवेदन दिने/नदिने भन्ने सम्बन्धमा निम्न कुराहरूलाई ध्यान दिनुपर्ने हुन्छ:

- कुनै आविष्कारको लागि बजार छ कि छैन ?
- तपाईंको आविष्कारको अरु विकल्पहरू के-के छन् ? यदि छ भने तपाईंको खोजीसित कसरी तुलनात्मक छन् ?
- तपाईंको खोजी विद्यमान उत्पादनलाई सुधार गर्न उपयोग छ वा नयाँ उत्पादन विकास गर्न उपयोग छ ? यदि छ भने तपाईंको कम्पनीको व्यावसायिक रणनीतिसित उपयुक्त छ ?
- तपाईंको आविष्कारलाई बजारसम्म पुऱ्याउनको लागि कुनै सम्भावित अनुमतिपत्रग्राही वा लगानीकर्ता छन् ?
- व्यवसायी वा प्रतिस्पर्धीहरूको लागि तपाईंको आविष्कार कतिको मूल्यवान् छ ?

- तपाईंको आविष्कारलाई उत्पादन वा ढाँचाभन्दा विपरीत दिशातर्फ लैजान के सजिलो छ ?
- अन्य प्रतिस्पर्धीहरूद्वारा तपाईंले गरेको आविष्कारलाई पेटेन्ट गर्न कतिको सजिलो छ ?
- बजारबाट हुने आशातीत मुनाफाले पेटेन्टको खर्चलाई समर्थन गर्दछ ? (पेटेन्टको खर्च सम्बन्धी पृष्ठ २० हेनुस)
- आविष्कारको कुनचाहिँ पक्ष एक वा सो भन्दा बढी पेटेन्टद्वारा संरक्षित हुन सक्दछ ? यसको क्षेत्र कति व्यापक हुन सक्दछ र यसले व्यावसायिक उपयोगिताको संरक्षण प्रदान गर्छ कि गर्दैन ?
- पेटेन्ट अधिकारको उल्लंघन सजिलैसँग पहिचान गर्न सकिन्छ र तपाईंको पेटेन्टलाई लागू गर्नको लागि समय र आर्थिक स्रोतहरू लगानी गर्न तयार हुनु हुन्छ ?

सन् १९९४ मा एउटा ITL कर्पोरेशन नामक अष्ट्रेलियन कम्पनीले आफ्नो पहिलो उत्पादनको हकमा उपयोगी नमूनाको आवेदन प्रस्तुत गरेको थियो । यो एक अद्वितीय किसिमको भाँडो थियो, जसमा दाताको शरीरबाट रगत संकलन गरेर भाँडो शरीरबाट निकाल्ना साथ त्यसको सुई स्वतः खुम्चिन्थ्यो । त्यो नमूना पछि स्तरीय पेटेन्टको रूपमा परिणत भयो । त्यो उत्पादन Donorcare@ को व्यापारिक चिन्ह अन्तर्गत व्यापारीकरण गरिएको थियो । जुन घरेलु एवं विदेशी बजारमा ठूलो सफलता प्राप्त गर्नुको साथै उत्कृष्ट डिजाइनको पुरस्कार पनि पायो ।

पेटेन्ट विरुद्ध गोप्यता

यदि तपाईंको आविष्कारले पेटेन्ट योग्य आवश्यकताहरू (पृष्ठ १० हेर्नुस) पूरा गर्न सक्ने सम्भाव्यता छ भने तपाईंको कम्पनीले विकल्पको सामना गर्नुपर्ने हुन्छ । आविष्कारलाई व्यापारिक गोप्यताको रूपमा राख्ने, त्यसलाई पेटेन्ट गर्ने वा अरुले त्यसलाई पेटेन्ट गर्न नसकोस् भन्ने उद्देश्यले त्यसको सार्वजनिकरण (आम रूपमा यसलाई प्रतिरक्षात्मक प्रकाशन पनि भनिन्छ) गर्ने जसले गर्दा सार्वजनिक क्षेत्रमा आफ्नो स्थान सुनिश्चित गर्दछ ।

तपाईंको देशको कानूनी प्रणालीको आधारमा व्यापारिक गोप्यताको संरक्षण अस्वस्थ प्रतिस्पर्धा विरुद्धको कानून, एक वा सोभन्दा बढी कानूनहरूमा भएको खास प्रावधान, गोप्य सूचनाको संरक्षण गर्ने कानून, कर्मचारी परामर्शदाता, ग्राहक एवं व्यावसायिक साभेदारहरूसँगको सम्भौतामा व्यवस्थित प्रावधान वा माथि उल्लेख गरिएको मिश्रणद्वारा संरक्षित गर्न सक्नु हुन्छ ।

व्यापारिक गोप्यताको संरक्षणका केही फाइदाहरू निम्न छन् ?

- व्यापारिक गोप्यतामा दर्ता शुल्क लाग्दैन ।
- व्यापारिक गोप्यताको संरक्षणलाई सार्वजनिकीकरणको आवश्यकता पर्दैन वा सरकारी कार्यालयमा दर्ता गर्नु पर्दैन र आविष्कार प्रकाशित हुँदैन ।
- व्यापारिक गोप्यताको संरक्षण समयसीमाभित्र सीमित हुँदैन,
- व्यापारिक गोप्यता तत्कालै प्रभावकारी हुन्छ ।

आविष्कारलाई व्यापारिक गोप्यता अन्तर्गत संरक्षण गर्दा हुने बेफाइदाहरू:

- यदि यो गोप्यता कुनै नवीनतम उत्पादनमा कुँदिएको छ भने, अरुले त्यसलाई उल्ट्याउन सक्षम हुनेछन् र गोप्यता पत्ता लगाई तत्पश्चात् त्यसलाई प्रयोग गर्ने अख्तियारी पाउँछन् ।
- व्यापारिक गोप्यताको संरक्षण केवल गोप्य सूचनाको अनुचित प्राप्ति, प्रयोग वा सार्वजनिकीकरणको विरुद्ध मात्र प्रभावकारी हुन्छ ।
- यदि कुनै गोप्यता सार्वजनिक रूपमा प्रकाशित भएको छ भने जसले यसमा पहुँच प्राप्त गर्दछ । त्यसको प्रयोग गर्न स्वतन्त्र हुन्छ ।
- व्यापारिक गोप्यता लागू गर्न कठिन हुन्छ किनकि पेटेन्टको संरक्षणको तुलनामा यो ज्यादै कमजोर मानिन्छ ।
- व्यापारिक गोप्यता अन्यबाट पनि जसले वैध तरिकाबाट स्वतन्त्र रूपमा त्यस्तै आविष्कारको विकास गरेका हुन्छन् तिनले पेटेन्ट गर्न सक्छन् ।

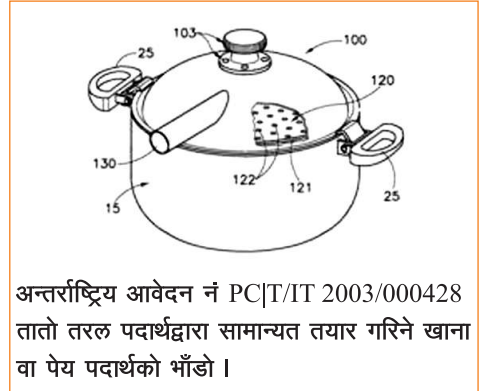
पेटेन्ट र व्यापारिक गोप्यतालाई आविष्कारको संरक्षण गर्ने वैकल्पिक माध्यमको रूपमा ग्रहण गरे पनि तिनीहरू एक अर्काका पूरक हुन । किनभने पेटेन्टको कार्यालयले पेटेन्टको आवेदन प्रकाशित नगरेसम्म पेटेन्टको आवेदकले त्यो आविष्कार गोप्य राख्न सक्दछ । एउटा पेटेन्ट गरिएको आविष्कारलाई सफलतापूर्वक कसरी प्रयोग गर्न सकिन्छ भन्ने मूल्यवान् जानकारीहरू व्यापारिक गोप्यताको रूपमा राखिन्छ ।

पेटेन्टयोग्य कुरा के हुनसक्छ ?

कुनै आविष्कार पेटेन्ट संरक्षण प्राप्त गर्न योग्य बन्नको लागि केही आवश्यकताहरू पूरा गर्नुपर्ने हुन्छ । यसमा खास गरिकन दावा गरेको आविष्कार पनि समावेश छन्:

- पेटेन्टयोग्य विषयबस्तु समावेश हुनुपर्ने (पृष्ठ ११)
- नयाँ हुनुपर्ने (नवीनताको आवश्यकता) (पृष्ठ ११)
- काल्पनिक चरणको संलग्नता हुनुपर्ने (पृष्ठ १२)
- औद्योगिक प्रयोगको लागि सक्षम हुनु पर्ने (उपयोगिताको आवश्यकता) (पृष्ठ १३) र
- पेटेन्टको आवेदनमा स्पष्ट र पूर्ण रूपमा उल्लेख भएको हुनु पर्ने (प्रकाशनको आवश्यकता) (पृष्ठ १३)

यी आवश्यकताहरू सही रूपबाट बुझ्नको लागि तपाईंको चाख रहेको प्राविधिक क्षेत्रमा अन्य कसले के पेटेन्ट गरिएको रहेछ भन्ने कुराको अध्ययन गर्नुबाट हो । यसको लागि पेटेन्ट तथ्याकंको परामर्श लिन सक्नु हुन्छ (पृष्ठ १६ र १७ मा पेटेन्ट तथ्याकंको जानकारी राखिएको छ)

अन्तर्राष्ट्रिय आवेदन नं PC|T/IT 2003/000428 तातो तरल पदार्थद्वारा सामान्यत तयार गरिने खाना वा पेय पदार्थको भँडो ।

उपयोगी नमूनाहरू

उपयोगी नमूनाहरूको केही लक्षणहरू :

- उपयोगी नमूनाहरू प्रदान गर्ने शर्तहरू कम कठोर हुन्छन् । किनकि आविष्कारका चरणहरूको आवश्यकता कम वा पूरै अनुपस्थित हुन सक्छ ।
- उपयोगी नमूना प्रदान गर्ने कार्यविधि पेटेन्ट भन्दा प्रायः छिटो र सरल हुन्छ
- सम्भार खर्च पेटेन्टमा लागू हुने खर्चभन्दा सामान्यतया कम हुन्छ ।

- उपयोगी नमूनाको अधिकतम अवधि पेटेन्टको अवधिभन्दा छोटो हुन्छ ।
- केही देशहरूमा उपयोगी नमूनाहरू प्रविधिको केही निश्चित क्षेत्रमा सीमित हुन सक्दछ र उत्पादनमा मात्र (प्रक्रियाको लागि होइन) उपलब्ध हुन सक्छ र प्रायःजसो उपयोग नमूनाको आवेदन वा प्रदान गरिएको उपयोगी नमूनालाई नियमित पेटेन्ट आवेदनमा परिणत गर्न सकिन्छ ।

पेटेन्टयोग्य विषयवस्तु के हो ?

धेरैजसो राष्ट्रिय वा क्षेत्रीय पेटेन्ट कानूनहरूमा पेटेन्टयोग्य विषयवस्तुलाई नकारात्मक रूपमा परिभाषित गरिएको पाइन्छ । अर्थात कुन चीज पेटेन्ट गर्न पाइँदैन त्यसको सूचि उपलब्ध गराएर । यद्यपि देश अनुसार फरक भए पनि तल उल्लेखित केही उदाहरणहरू पेटेन्टयोग्य क्षेत्रको दायराभित्र पर्दैनन् ।

- आविष्कार र वैज्ञानिक सिद्धान्तहरू,
- सौन्दर्यमूलक सृजनाहरू,
- मानसिक अभिनय कार्य गर्नको लागि कुनै योजना, नियम र विधिहरू,
- सारतत्वको आविष्कार जुन प्राकृतिक रूपमा संसारमा हुन्छ,
- सार्वजनिक नियम, नैतिकता र जनस्वास्थ्यलाई प्रभावित गर्ने आविष्कारहरू,
- मानव र पशुको उपचारको लागि प्रयोग हुने निदानात्मक, चिकित्सकीय र शल्य चिकित्सासम्बन्धी पद्धतिहरू,
- सक्षम जीव बाहेकका बोटविरुवा र जीवजन्तु साथै अजैवकीय र सूक्ष्म जैवकीय बाहेक बोटविरुवा वा जीवजन्तुको उत्पादनको लागि आवश्यक प्राणी शास्त्रीय प्रक्रिया,
- कम्प्युटरका प्रोग्रामहरू ।

कम्प्युटर सफ्टवेयरको संरक्षण

केही देशहरूमा गणितीय समाधान जुन कम्प्युटर सफ्टवेयरको सुधारिएको कार्यदक्षताको आधार हुन् तिनीहरू पेटेन्टद्वारा संरक्षित हुन सक्दछन् भने अरु केही देशहरू यो पेटेन्ट अयोग्य विषयवस्तु भनी अलग्याइएको छ । केही परवर्तित देशहरूमा यदि कुनै सफ्टवेयरसँग सम्बन्धित आविष्कारले कलाको क्षेत्रमा प्राविधिक योगदान दिन्छ भन्ने विश्वास लाग्दछ भने त्यस्तो अवस्थामा त्यस्तो आविष्कार पेटेन्टयोग्य हुन सक्दछ । तपाईंको देशमा कम्प्युटर सफ्टवेयरको पेटेन्ट योग्यतासम्बन्धी बढी जानकारी पाउनको लागि तपाईंले तपाईंको राष्ट्रिय वा क्षेत्रीय पेटेन्टको कार्यालयमा सम्पर्क राख्नुहोला (पेटेन्ट कार्यालयहरूको वेबसाइटको सूची परिशिष्टांक १ मा हेर्नुस्)

धेरैजसो देशहरूमा कम्प्युटर प्रोग्रामका वस्तु र स्रोत कोडहरू प्रतिलिपि अधिकार अन्तर्गत संरक्षित हुन सक्दछन् । प्रतिलिपि अधिकारको संरक्षण दर्ताको अवस्थामा सशर्त छैन । तथापि केही देशहरूमा ऐच्छिक दर्ता सम्भव र इच्छित हुन्छ । प्रतिलिपि अधिकारको संरक्षण पेटेन्ट संरक्षणको कार्य क्षेत्रभन्दा सीमित छ । किनकि प्रतिलिपि अधिकारको संरक्षणले कुनै विचारको सट्टा त्यो विचारको अभिव्यक्तिलाई मात्र समेट्दछ । धेरै कम्पनीहरूले कम्प्युटर प्रोग्रामका वस्तु कोडलाई प्रतिलिपि अधिकारबाट संरक्षण गर्दछन् भने स्रोत कोडलाई व्यापारिक गोप्यताभित्र राख्ने गर्दछन् ।

कुनै आविष्कार नयाँ वा नवीन हो भनेर कसरी निरूपण गर्ने ?

यदि कुनै आविष्कार पूर्ववर्ती कलाको कुनै अंश बन्दैन भने त्यस्तो आविष्कार नयाँ वा नवीन भएको मानिन्छ । सामान्यतया पूर्ववर्ती कला भन्नाले जनसाधारणलाई विश्वको कुनै पनि ठाउँमा सम्बन्धित पेटेन्टको आवेदन दर्ताको पहिलो मितिसम्ममा सम्बन्धित प्राविधिक ज्ञान उपलब्ध भएको कुरालाई जनाउँदछ । यस्तो प्राविधिक ज्ञानभित्र पेटेन्टका आवेदनहरू र सबै प्रकारका गैर पेटेन्ट साहित्यहरू पर्दछन् ।

पूर्ववर्ती कलाको परिभाषा देशपिच्छे भिन्न-भिन्न भएको पाइन्छ । धेरैजसो देशहरूमा संसारको कुनै पनि स्थानमा लिखित रूपमा, मौखिक संचारको माध्यमद्वारा, प्रदर्शनद्वारा वा सार्वजनिक प्रयोगद्वारा कुनै सूचना जनसाधारण समक्ष सार्वजनिक गरिन्छ भने त्यसलाई पूर्ववर्ती कला भनी व्याख्या गरेको पाइन्छ । तसर्थ सिद्धान्ततः कुनै वैज्ञानिक पत्रिकामा आविष्कारको प्रकाशन कुनै सम्मेलनमा त्यसको प्रस्तुति, व्यापारमा त्यसको प्रयोग वा कुनै कम्पनीको सूचीपत्रमा प्रकाशित भएमा त्यस्तो कार्यले आविष्कारको नवीनतालाई नष्ट गर्ने हुनाले त्यो पेटेन्टयोग्य रहँदैन । पेटेन्ट आवेदन दर्ता गर्नु पूर्व त्यस्तो आविष्कारको आकस्मिक प्रकाशन गर्ने कार्यलाई निषेध गर्नु अति जरूरी छ । पूर्ववर्ती कलामा के समावेश छन् भनेर निर्धारण गर्नको लागि एउटा सक्षम पेटेन्ट एजेन्टको सहयोग महत्वपूर्ण हुन्छ । पूर्ववर्ती कलाभित्र गोप्य पूर्ववर्ती कला जस्तै अनिर्णित अप्रकाशित पेटेन्ट आवेदनहरू समावेश हुन सक्छन्, जुन पहिलो चरणमा प्रकाशित छन् ।

कुन अवस्थामा कुनै आविष्कारमा नवीनतम चरणको संलग्नता रहेको मानिने छ ?

पूर्ववर्ती कलाको गणनालाई ध्यानमा राखेर यदि कुनै आविष्कार कुनै खास प्राविधिक क्षेत्रमा दक्ष रहेको व्यक्तिको लागि त्यो आविष्कार नबुझिने हुन्छ, तब त्यो आविष्कारमा नवीनतम चरणको संलग्नता रहेको मानिन्छ । पेटेन्ट सृजनात्मक र नवीनतम उपलब्धिको हकमा मात्र प्रदान गरिन्छ ।

अदालतको पूर्व फैसलाको आधारमा केही देशहरूमा निम्न लिखित चीजहरू नवीनतमको दायराभित्र समाविष्ट छैनन् । आकारमा सामान्य परिवर्तन, कुनै उत्पादनलाई बहनीय बनाएमा, पूर्जाहरूको परिवर्तन, पदार्थमा परिवर्तन वा कुनै पूर्जा वा त्यसको उपयोग परिवर्तन ।

गएको दशकमा क्रोयसियाको एक कम्पनीले एजिथ्रोमाइसिन नामक प्रतिजैविकको पेटेन्ट वापत लाखौं रूपैयाँ कमाएको थियो । ठूलो विदेशी औषधि उत्पादक कम्पनीसँगको सफल अनुमति आधारमा यो सम्भव भएको हो ।

औद्योगिक आवेदनको लागि सक्षम

भन्नाले के बुझिन्छ ?

पेटेन्ट योग्य हुनको लागि कुनै आविष्कार उद्योग वा व्यावसायिक उद्देश्यको लागि प्रयोग हुन सक्षम हुनुपर्दछ । कुनै आविष्कार केवल सैद्धान्तिक विषय मात्र हुनु हुँदैन । त्यो उपयोगी हुनुको साथै त्यसले व्यवहारिक लाभ पनि प्रदान गर्नुपर्दछ । औद्योगिक भन्ने शब्दावलीलाई यहाँ फराकिलो अर्थमा प्रयोग गरिएको छ र यसले विशुद्ध बौद्धिक वा आलंकारिक क्रियालाई मात्र नसमेटी अन्य विषय जस्तै: कृषिलाई पनि समावेश गरेको छ । केही देशहरूमा औद्योगिक आवेदनको सट्टा प्रयोगात्मकलाई आधार बनाइएको पाइन्छ । प्रयोगात्मक आवश्यकता विशेष गरी उत्पत्तिमूलक अनुक्रमसित महत्व राख्दछ । किनकि आवेदन दर्ता गर्दाको समयमा त्यस्तो उपयोगिताको जानकारी नहुन सक्दछ ।

प्रकाशनको आवश्यकता के हो ?

धेरैजसो देशको राष्ट्रिय ऐन कानूनअनुसार, कुनै पेटेन्टको लागि आवेदन गर्दा त्यस्तो आविष्कार प्रष्ट र पूर्ण रूपमा प्रकाशन गर्नु पर्ने छ, जस अनुसार हुनै निर्दिष्ट प्राविधिक क्षेत्रमा दक्ष रहेको व्यक्तिले सो आविष्कारको प्रयोग गर्न सकोस् । केही देशहरूका पेटेन्ट कानूनले आविष्कारकर्तालाई सो आविष्कार प्रयोग गर्ने सर्वोत्तम विधि प्रकाशन गर्न पनि लगाउने गर्दछन् । सूक्ष्मजीवको पेटेन्टको हकमा केही देशहरूले त्यस्तो सूक्ष्मजीवलाई मान्यता प्राप्त न्यासघरमा जिम्मा लगाउने व्यवस्था पनि गरेको छ ।

जीव विज्ञानहरूमा पेटेन्ट

हालैका वर्षहरूमा जीव विज्ञान (विशेषगरी जैविक प्रविधिमा) पेटेन्टको संख्या उल्लेखनीय रूपमा वृद्धि भएको छ र देशहरू बीच कुन विषय पेटेन्ट हुने वा नहुने भन्ने विषयमा उल्लेखनीय मतभिन्नता रहेको पाइन्छ । प्रायः सबै देशहरूले सूक्ष्मजीवसँग सम्बन्धित आविष्कारहरू पेटेन्ट गर्न अनुमति दिएका छन् र जबसम्म त्यस्तो सूक्ष्मजीव सार्वजनिक रूपमा उपलब्ध हुँदैन र त्यसलाई सही तरिकाले व्याख्या गर्न सकिँदैन तबसम्म त्यस्तो सूक्ष्मजीवको नमूनालाई मान्यता प्राप्त न्यासघरमा राख्नु पर्ने हुन्छ । धेरै देशहरूले वनस्पति र जनावरलाई पेटेन्टयोग्य विषयको घेराबाट बाहिर राखेका छन् तर जैविक पदार्थ जसलाई उसको प्राकृतिक वातावरणबाट प्रशोधित र पृथक बनाइएको

छ । वा प्राविधिक प्रक्रियाद्वारा उत्पादन गरिएको छ भने त्यस्तो जैविक पदार्थलाई पेटेन्ट गर्न अनुमति प्रदान गरेको पाइन्छ । राष्ट्रिय कानूनले पनि केही निर्दिष्ट आविष्कारहरू पेटेन्टयोग्य हुन नसक्ने भनी सूची प्रकाशित गर्न सक्दछ । उदाहरणको लागि मानवको cloning गर्ने प्रक्रिया वा मानवको अनुवांशिक पहिचानलाई रूपान्तरण गर्ने प्रक्रिया ।

देशहरूको आधारमा वनस्पतिका नयाँ विविधतालाई पेटेन्ट प्रणालीद्वारा संरक्षित गरिने गर्दछ वा वनस्पतिको नयाँ विविधतालाई संरक्षण गर्ने गरी तोकिएको खास प्रणाली (अधिक जानकारीको लागि हेर्नुस् www.upov.int) द्वारा गर्ने गरिन्छ वा दुवैको समिश्रणबाट गरिन्छ ।

पेटेन्टद्वारा के-के अधिकार प्रदान गरिन्छन् ?

पेटेन्टले आफ्नो मालिकलाई आफ्नो आविष्कारलाई अन्य व्यक्तिद्वारा त्यसको व्यावसायिक प्रयोग गर्नबाट रोक्दछ । यसभित्र प्रतिबन्ध लगाउने अधिकार, त्यस्तो वस्तु बनाउनमा निषेध गर्ने अधिकार, बिक्रीको लागि आह्वान गर्न निषेध गर्ने अधिकार र मालिकको अनुमति बेगर पेटेन्ट गरिएको आविष्कारको आधारमा त्यस्तो आविष्कारको बिक्री वा उत्पादन वा प्रक्रियालाई आयात गर्नबाट समेत रोक लगाइएको छ ।

एउटा महत्वपूर्ण कुरा के हो भने पेटेन्टले मालिकलाई प्रयोग गर्ने स्वतन्त्रता वा पेटेन्टले समेटेको प्राविधिहरू शोषण गर्ने अधिकार प्रदान गर्दैन अपितु अन्यलाई निषेधित गर्ने अधिकार मात्र दिन्छ । यो सूक्ष्म भिन्नता भए तापनि, पेटेन्ट प्रणाली र विविध पेटेन्टहरू कसरी अन्तर्क्रिया गर्दछन् भन्ने बारेमा बुझ्नु जरूरी छ । वास्तवमा अन्य व्यक्तिको स्वामित्वमा रहेको पेटेन्ट तपाईंको पेटेन्टलाई ढाक्न, घेर्न वा तपाईंको पेटेन्टको पूरक हुन सक्दछ । तसर्थ आफ्नो पेटेन्ट गरिएको आविष्कारलाई व्यावसायिक रूपमा प्रयोग गर्नको लागि अनुमतिपत्र लिनु आवश्यक हुन्छ ।

त्यस्तै कुनै निश्चित आविष्कारहरू (जस्तै औषधिहरू) व्यवसायीकरण गर्नु अघि केही आवश्यकता पूरा गर्नु पर्ने हुन्छ । (उदाहरणको लागि सम्बन्धित निकायबाट बिक्री वितरणको अनुमति)

आविष्कारकर्ता को हो र पेटेन्ट माथिको स्वामित्व कसमा निहित रहन्छ ?

जो व्यक्तिले आविष्कारको कल्पना गर्दछ सोही व्यक्ति आविष्कारकर्ता हुन्छ जबकि त्यो व्यक्ति (वा कम्पनी) जसले पेटेन्टको आवेदन गर्दछ सोही व्यक्ति पेटेन्टको आवेदक, धारक वा मालिक हो । केही मुद्दाहरूमा आविष्कारकर्ता स्वयं पनि आवेदक हुन सक्दछ । यी दुई प्रायः फरक पहिचानका हुन्छन् । आवेदक प्रायः कम्पनी वा अन्वेषण गर्ने संस्था हुन्छ जसले आविष्कारकर्तालाई जागिरमा राखेको हुन्छ । तल उल्लेखित परिस्थितिले विश्लेषणलाई बढी स्पष्ट पार्दछ ।

- **जागिरेको आविष्कार:** धेरैजसो देशहरूमा जागिरेको सिलसिलामा विकास गरिएको आविष्कार स्वतः रोजगारदाता माथि अनुबन्धित गरिन्छ । केही देशहरूमा यो तब मात्र सम्भव हुन्छ यदि उक्त कुरा रोजगार सम्भौतामा सो कुरा उल्लेख भएको छ भने । केही अवस्थाहरूमा (जस्तै: रोजगार सम्भौता नभएको अवस्थामा, आविष्कारकर्ताले सो आविष्कार माथि शोषण गर्ने अधिकार सुरक्षित राख्न सक्दछ तर आन्तरिक उद्देश्यको लागि (जसलाई पसले अधिकार पनि भनिन्छ) । रोजगारदातालाई प्रयोग गर्न दिइन्छ । तपाईंको देशमा यस सम्बन्धी कानून के कस्तो छ भन्ने बारेमा बुझ्नु जरूरी छ र रोजगारको आविष्कारमा भविष्यमा यस्तो विवाद नआओस् भन्ने उद्देश्यले रोजगारदाताको आविष्कार उपर कसको स्वामित्व रहने भन्ने विषयलाई रोजगारको सम्भौतामा उल्लेख हुनु जरूरी छ ।

- **स्वतन्त्र ठेकेदारहरू:** धेरैजसो देशहरूमा अन्यथा व्यवस्था भएकोमा बाहेक कम्पनीले नियुक्त गरेको स्वतन्त्र ठेकेदारले कम्पनीको लागि कुनै नयाँ उत्पादन वा प्रक्रियाको विकास गर्दछ भने त्यो आविष्कार माथिको सम्पूर्ण अधिकार त्यस ठेकेदारमा निहित रहन्छ । अर्थात् यदि ठेकेदार र कम्पनीको बीचमा सो आविष्कार कम्पनीलाई सुम्पिएको भन्ने कुनै लिखित सम्झौता छैन भने कम्पनीलाई स्वामित्वको कुनै अधिकार रहन्न ।
- **संयुक्त आविष्कारकर्ताहरू:** जहाँ एक भन्दा बढी व्यक्तिले कुनै आविष्कारको परिकल्पना र त्यसको सिद्धान्तमा योगदान पुऱ्याउँदछ भने तिनीहरूलाई संयुक्त आविष्कारकर्ताको रूपमा

व्यवहार गर्नुपर्दछ र सोही बमोजिम पेटेन्टको आवेदनमा उल्लेख हुनुपर्दछ । यदि संयुक्त आविष्कारकर्ताहरू निवेदक पनि हुन् भने त्यो पेटेन्ट तिनीहरूलाई संयुक्त रूपमा प्रदान गरिन्छ ।

- **संयुक्त स्वामित्व:** फरक देश र संस्थाहरूमा एक वा सो भन्दा बढी व्यक्तिहरूको स्वामित्वमा रहेको पेटेन्टको प्रयोग वा लागू गर्नको लागि फरक नियम हुन्छ । केही अवस्थामा अन्य सहमालिकको अनुमति बिना कुनै एक सहमालिकले त्यो पेटेन्ट अरुलाई प्रयोग गर्न अनुमति वा अतिक्रमणको विरुद्ध कुनै तेश्रो पक्षलाई मुद्दा हाल्न सक्दैन ।

संक्षिप्त जाँचसूचि

- तपाईंले आफ्नो आविष्कार पेटेन्ट गर्नु पर्छ ? पेटेन्टको संरक्षणको फाइदालाई विचार गर्नुस्, विकल्प तर्फ हेर्नुस् (गोपनियता, उपयोगी नमूनाहरू आदि) र लागत-लाभको विश्लेषण गर्नु । उचित निर्णयमा पुग्नको लागि पेटेन्टको बारे अझै जानकारी राख्नको लागि तलका अंशहरू अध्ययन गर्नुस् ।
- तपाईंको आविष्कार के पेटेन्टयोग्य छ ? पेटेन्टयोग्य हुनको लागि के आवश्यकता छ भन्नेमा विचार पुऱ्याउनु होस् । तपाईंको देशमा के पेटेन्टयोग्य छ भन्ने कुराको विस्तृत विवरण पत्ता लगाउनुस् र पूर्व कलाको आविष्कार गर्नुस् (तलको खण्ड हेर्नुस्)

- आविष्कार माथिको अधिकारको सवालमा स्पष्ट हुनुहोस् ? कम्पनी त्यसका कामदार र अन्य व्यवसायिक साझेदार जसले आर्थिक वा प्राविधिक रूपमा त्यो खोजी विकास गर्न सहभागी भएका छन् ।

२. पेटेन्ट कसरी प्राप्त गर्ने ?

तपाईंले कहाँबाट शुरू गर्ने?

सामान्यतया पहिलो चरणमा पूर्ववर्ती कलाको खोजी कार्य गर्नु हो। विश्वव्यापी रूपमा ४ करोड पेटेन्ट सँगसँगै लाखौं छापिएका प्रकाशनहरू छन्। जुन तपाईंको पेटेन्ट आवेदनको विरुद्ध सम्भाव्य पूर्ववर्ती कला हुन सक्दछन्। यस्तो अवस्थामा एउटा गम्भीर जोखिम के हुन सक्दछ भने केही प्रसंग वा प्रसंगहरूको सम्मिश्रणले तपाईंको आविष्कारलाई नवीनतम नभएको वा पुरातन भनी ठहर गर्न सक्दछ जसले गर्दा तपाईंको आविष्कार पेटेन्टयोग्यविहीन हुन सक्दछ।

पूर्ववर्ती कलाको पेटेन्टयोग्यता बारे आविष्कार गरेको खण्डमा त्यसले तपाईंको पेटेन्ट आवेदनमा हुन सक्ने अनावश्यक खर्चलाई निषेध गर्दछ। यदि त्यस्तो आविष्कारबाट तपाईंको आविष्कारलाई पेटेन्ट गर्नबाट रोक लगाएको थाहा पाउनुभयो भने अनावश्यक पेटेन्ट आवेदनको खर्चबाट तपाईं जोगिनु हुन्छ। पूर्ववर्ती

कलाको आविष्कार गैरपेटेन्ट साहित्य, प्राविधिक र वैज्ञानिक पत्रिका, पाठ्यपुस्तक, शोधपत्र, वेबसाइट, कम्पनीको पुस्तिका, व्यापारिक प्रकाशन र समाचार पत्रका लेखहरूमा समेत गरिनु पर्दछ।

पेटेन्टको जानकारी वर्गीकृत प्राविधिक सूचनाको अद्वितीय स्रोत हो र कम्पनीहरूले आफ्नो व्यावसायिक योजनाको रणनीति बनाउँदा यो ज्यादै नै महत्वपूर्ण हुन्छ। धेरैजसो उल्लेखनीय आविष्कारहरू पेटेन्ट वा पेटेन्टको आवेदन प्रकाशित हुँदा सार्वजनिक रूपमा पहिलो पटक प्रकाशित हुने गर्दछ। तसर्थ पेटेन्ट र प्रकाशित पेटेन्टका आवेदनहरूले तत्कालीन अन्वेषणको बारेमा ज्ञान प्रदान गर्नुको साथै त्यस्तो नवीनतम उत्पादन बजारमा आउनु अगावै त्यस्तो आविष्कारको बारेमा जानकारी उपलब्ध गराउँदछ। पेटेन्टको आविष्कार कम्पनीको अन्वेषण र विकासको अंश हुनु जरुरी छ।

पेटेन्टको तथ्याकहरूको खोजीको महत्व

कुनै आविष्कार पेटेन्टयोग्य छ कि छैन भनेर त्यसको आविष्कार गर्नुको अतिरिक्त पेटेन्ट तथ्याकहरूको समयमै र प्रभावकारी रूपमा आविष्कार गरेमा त्यसले उपयोगी सूचना र ज्ञान उपलब्ध गराउँदछ।

- तत्कालीन र भविष्यका प्रतिस्पर्धीहरूको अनुसन्धान र विकास सम्बन्धी क्रियाकलापहरू
- सम्बन्धित प्राविधिक क्षेत्रका विद्यमान प्रवृत्तिहरू
- अनुमति पत्रका लागि प्रविधिहरू

- सम्भावित आपूर्तिकर्ता, व्यावसायिक साझेदारहरू, वा अनुसन्धानकर्ताहरूको स्रोतहरू
- स्वदेश तथा विदेशमा हुन सक्ने सम्भावित बजार स्थलहरू,
- अरुको पेटेन्ट जानकारी प्राप्त गर्ने ताकि तपाईंको आफ्नो उत्पादनले अरुको अतिक्रमण नहोस्। (संचालनको स्वतन्त्रता)
- म्याद समाप्त भएका र सार्वजनिक क्षेत्रमा आएका सान्दर्भिक पेटेन्टहरू
- विद्यमान प्रविधिको आधारमा सम्भावित नयाँ विकासहरू

तपाईंले पूर्ववर्ती कलाको आविष्कार कसरी र कहाँ गर्न सक्नु हुन्छ?

धेरै पेटेन्ट कार्यालयहरूले प्रकाशित गरेको पेटेन्ट र पेटेन्ट आवेदनहरू इन्टरनेटमा प्राप्त गर्न सकिन्छ, जसले गर्दा तपाईंको पूर्ववर्ती कलाको खोजी गर्ने कार्यलाई सहज बनाइदिएको छ। बौद्धिक सम्पत्तिका कार्यालयहरूले बिना कुनै शुल्क इन्टरनेटमा पेटेन्टका तथ्यांकहरू उपलब्ध गराइदिएका छन्। जुन तथ्यांकहरू तपाईंले अनलाइनमा पनि प्राप्त गर्न सक्नुहुनेछ।

त्यसको अतिरिक्त अधिकांश राष्ट्रिय पेटेन्टका कार्यालयहरूले केही शुल्क लिई पेटेन्टको खोजी गरिदिने पनि गर्दछन्। पेटेन्टको सूचना पहुँच इन्टरनेटद्वारा सजिलो भए तापनि पेटेन्टको उच्चस्तरीय आविष्कार गर्न त्यति सहज छैन। पेटेन्टको भाषा जटिल र अस्पष्ट हुन्छ र व्यावसायिक खोजी गर्नको

लागि ज्ञान र दक्षता चाहिन्छ। पेटेन्टको तथ्यांकहरूको प्रारम्भिक खोजी निःशुल्क रूपबाट इन्टरनेटबाट गर्न सक्ने भएतापनि अधिकांश कम्पनीहरू जसलाई खास व्यावसायिक निर्णय (जस्तै: पेटेन्टको लागि आवेदन गर्ने कि नगर्ने) गर्नको लागि पेटेन्टको सूचनाको आवश्यकता पर्ने हुनाले त्यस्ता कम्पनीहरूले पेटेन्ट व्यवसायीको सेवामा निर्भर गर्ने गर्दछन् वा ज्यादै व्यवस्थित व्यावसायिक तथ्यांकहरू प्रयोग गर्दछन्।

पूर्ववर्ती कलाको खोजी कार्य, मुख्य शब्द, पेटेन्टको वर्गीकरण वा अन्य खोजी गर्ने पद्धतिको आधारमा गर्न सकिन्छ। पूर्ववर्ती कलाको अनावरण तपाईंले खोजी सम्बन्धी अपनाउनु भएको रणनीति, कुन वर्गीकरण प्रणाली उपयोग गर्नुभएको छ। खोजी कार्यमा संलग्न व्यक्तिको प्राविधिक दक्षता र उपयोग गरिएको पेटेन्ट तथ्यांकहरूमा निर्भर गर्दछ।

अन्तर्राष्ट्रिय पेटेन्ट वर्गीकरण

अन्तर्राष्ट्रिय पेटेन्ट वर्गीकरण (आईपिसी) एउटा यस्तो वर्गीकरण प्रणाली हो। जुन पेटेन्ट दस्तावेजहरू वर्गीकरण र खोजी गर्ने कार्यमा प्रयोग गरिन्छ। यसको अतिरिक्त यसले पेटेन्ट दस्तावेजहरूलाई क्रमबद्ध रूपमा राख्न, सूचना प्रवाह गर्न र सम्बन्धित प्रविधिको क्षेत्रमा अनुसन्धान गर्नको लागि संयन्त्रको रूपमा पनि काम गर्दछ। आईपिसीको सातौँ संस्करणमा आठ वटा खण्ड छन्। जुन १२० वटा वर्ग, ६२८ उपवर्ग र लगभग ६९००० समूहहरू छन्। आठवटा खण्डहरू निम्नानुसार छन्।

- क) मानव आवश्यकता
- ख) कार्य सम्पादन, ढुवानी
- ग) रसायन शास्त्र, धातु विधा
- घ) कपडा, कागज
- ङ) स्थायी निर्माणहरू
- च) यान्त्रिक इन्जिनियरिङ्ग प्रकाश ताप, हतियारहरू, विस्फोटन
- छ) भौतिक शास्त्र
- ज) विद्युत

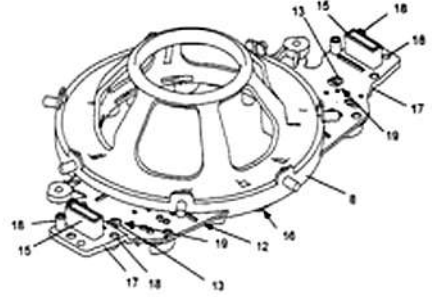
अहिले १०० भन्दा धेरै देशहरूले आफ्नो पेटेन्ट वर्गीकरण गर्नको लागि आईपिसी प्रयोग गर्ने गर्दछन्।

www.wipo.int/classifications/en/ipc/index.html

पेटेन्ट संरक्षणको लागि आवेदन कसरी दिने ?

पूर्ववर्ती कलाको खोजी कार्य सम्पन्न भई सकेपछि एवम् पेटेन्ट संरक्षण प्राप्त गर्ने निर्णय लिएपछि, पेटेन्ट आवेदन तयार गरी सम्बन्धित राष्ट्रिय वा क्षेत्रीय पेटेन्ट कार्यालयमा बुभाउनु पर्नेछ । आवेदनमा आविष्कारको पूर्ण विवरण, पेटेन्ट प्रयोग हुने कार्यक्षेत्र, पेटेन्टको रेखांकन र सार समावेश भएको हुनुपर्दछ । (पेटेन्ट आवेदनको स्वरूप बारे बढी जानकारी लिन पृष्ठ २४ हेर्नुस्) । केही पेटेन्ट कार्यालयहरूले आवेदकहरूलाई इन्टरनेटको माध्यमद्वारा आवेदन बुभाउन सम्भव तुल्याई दिएका छन् । केही देशहरूमा अस्थायी पेटेन्ट आवेदन दर्ता गर्ने विकल्प पनि प्रदान गरिएको पाइन्छ । (पृष्ठ २३ को कोष्ठ हेर्नुस्)

पेटेन्ट आवेदन तयार गर्ने कार्य सामान्यतया पेटेन्टसम्बन्धी काम गर्ने वकिल वा एजेन्टद्वारा गरिन्छ । जसले दर्ताको प्रक्रियामा तपाईंको आधारभूत चित्रण उपलब्ध गराउँदछ । स्मरण रहोस् कि दर्ता प्रक्रिया देश अनुसार फरक हुन सक्ने हुनाले तपाईंले सम्बन्धित देशको पेटेन्ट कार्यालय वा पेटेन्टसम्बन्धी काम गर्ने कानूनी फर्मसित सम्पर्क राखी प्रक्रिया र लाग्न सक्ने शुल्क बारे जानकारी लिनु उचित हुन्छ । अधिल्लो पेजमा उल्लेख गरिएको बक्सले आवेदन प्रक्रियाका आधारभूत ज्ञान प्रदान गर्दछ ।

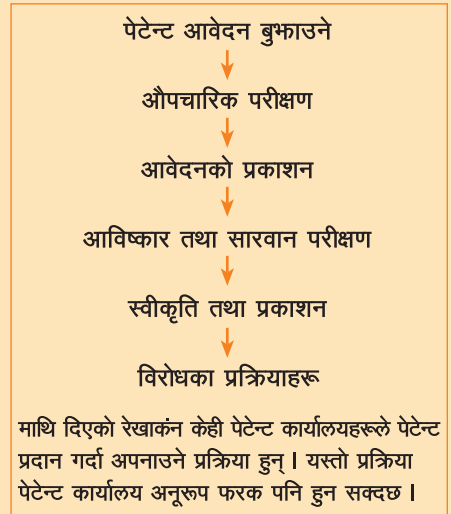
अन्तर्राष्ट्रिय आवेदन नं PC/DE2003/003510
मोटरगाडीको एकीकृत एयरव्याप प्रणालीको
स्टेयरिङ्ग चक्का

आवेदन दर्ता प्रक्रिया चरणगत रूपमा

पेटेन्ट कार्यालयले पेटेन्ट दिँदा अपनाउने प्रविधिमा फरक हुन सक्छन्, तापनि निम्न प्रणाली भने एकै प्रकारका हुन्छन् ।

- **औपचारिक परीक्षण:** पेटेन्टको कार्यालयले प्रशासनिक आवश्यकता वा औपचारिकता (जस्तै: कि सान्दर्भिक अभिलेखनहरू समावेश छ कि छैन र आवेदन शुल्क बुझाएको छ कि छैन) पूरा भएको छ कि छैन भनेर आवेदनको परीक्षण गर्ने गर्दछ ।
- **खोजी:** अधिकांश देशहरूमा पेटेन्टको कार्यालयले पूर्ववर्ती कला खोजसित सम्बन्धित छ कि छैन भनेर खोजी कार्य गर्ने गर्दछन् । सारवान परीक्षण समयमा दाबी गरिएको आविष्कार र पूर्ववर्ती कलाको तुलना गर्ने भएको हुनाले खोजी कार्यबाट निस्केको विवरण रिपोर्ट त्यस समय प्रयोग गर्ने गरिन्छ ।
- **सारवान परीक्षण:** आवेदनले पेटेन्टको आवश्यकता पूरा गरेको छ कि छैन भन्ने विषयलाई निश्चित गर्न सारवान परीक्षण गर्ने गरिन्छ । सबै पेटेन्ट कार्यालयहरूले पेटेन्टको सबै आवश्यकता पूरा गरेको छ कि छैन भनेर आवेदनको जाँच गर्दैन । केही अनुरोध भई आएमा केही निश्चित समयवाधिभित्र त्यस्तो जाँच गर्ने गर्दछन् । परीक्षणको समयमा उठाइएका आपत्तिलाई सम्बोधन गर्न वा हटाउन आवेदकलाई मौका प्रदान गर्नको लागि परीक्षणको नतिजा लिखित रूपमा आवेदक (वा उसको कानून व्यवसायी) कहाँ पठाइन्छ । यो प्रक्रियाले दाबीको क्षेत्रलाई प्रायः संकुचित पार्ने गर्दछ ।

- **प्रकाशन:** अधिकांश देशहरूमा पेटेन्टको आवेदन दर्ता भएको मितिले १८ महिना पछि प्रकाशन हुन्छ । सामान्यतया, पेटेन्ट कार्यालयले पेटेन्ट प्रदान गरेपछि पनि प्रकाशन गर्ने गर्दछन् ।
- **स्वीकृति:** यदि परीक्षण प्रक्रिया सकारात्मक निष्कर्षमा पुग्यो भने पेटेन्ट कार्यालयले पेटेन्ट प्रदान गर्नुको साथै त्यसको प्रमाण पत्र समेत जारी गर्दछ ।
- **दाबी विरोध :** धेरै पेटेन्ट कार्यालयहरूले प्रदान गरेको पेटेन्टको विरुद्धमा कुनै तेश्रो पक्षबाट दाबी विरोध आउन सक्ने हुनाले त्यस्तो विरोध जनाउनको लागि समय उपलब्ध गराइएको हुन्छ । उदाहरणको लागि दाबी गरिएको आविष्कार नयाँ होइन भनेर विरोध गर्न सक्छन् । विरोध प्रक्रिया पेटेन्ट प्रदान गर्नु पूर्व वा प्रदान गरे पश्चात् पनि दिन सकिन्छ र यो निश्चित समयवाधिभित्र सम्भव छ ।

एउटा आविष्कारलाई পেटेन्ट गर्न कति खर्च लाग्छ ?

खर्च देश अनुसार फरक हुन्छ र देशभित्र पनि आविष्कारको प्रकृति त्यसको जटिलता, वकिलको शुल्क, आवेदनको समय र पेटेन्ट कार्यालयले परीक्षण गर्दा उठाइएको विषयको आधारमा पनि शुल्क फरक हुन सक्छ ।

पेटेन्टको आवेदन र तत्सम्बन्धी सम्भारलाई मध्यनजर राखी खर्च सही तरिकाले निर्धारण गर्नुपर्दछ ।

- यदि तपाईं पूर्ववर्ती कलाको खोजी गर्ने कार्यमा विशेषज्ञको सेवामा निर्भर हुनुहुन्छ भने त्यस अवस्थामा त्यस्तो खोजी कार्यमा खर्च जोडिएको हुन्छ ।
- देश अनुसार सरकारी दस्तुर फरक हुन सक्दछ । तपाईंको सम्बन्धित राष्ट्रिय वा क्षेत्रीय पेटेन्टको कार्यालयले तपाईंलाई शुल्क संरचनाको विवरण उपलब्ध गराउन सक्दछ । केही देशहरूले SMES को लागि वा इन्टरनेटद्वारा आवेदन बुझाउँदा आवेदकलाई शुल्कमा केही छुट प्रदान गर्ने गर्दछ । यसको अतिरिक्त केही देशहरूले अतिरिक्त शुल्क बुझाएमा छिटो जाँचको सेवा प्रदान गर्ने गर्दछ ।
- यदि तपाईं दर्ता प्रक्रिया (जस्तै: पेटेन्टसम्बन्धी सुभावा, पेटेन्ट आवेदनको मस्यौदा तयार पार्न, औपचारिक चित्रांकन गर्न र पेटेन्ट कार्यालयसित पत्राचार गर्न) पेटेन्ट एजेन्ट/वकिलको सेवामा निर्भर गर्नु हुन्छ भने तपाईंलाई अतिरिक्त खर्च व्यहोर्नु पर्ने हुन्छ ।

- पेटेन्टको कार्यालयबाट एकपटक पेटेन्ट प्रदान भई सकेपछि त्यस्तो पेटेन्टको वैधतालाई कायम राख्न तपाईंले सामान्यतया वार्षिक रूपमा सम्भार वा नवीकरण शुल्क बुझाउनु पर्ने हुन्छ ।
- यदि तपाईंले आफ्नो खोज विदेशमा पेटेन्ट गर्ने निर्णय गर्नु हुन्छ भने त्यस अवस्थामा सम्बन्धित देशमा लाग्न सक्ने सरकारी दस्तुर, अनुवाद शुल्क र स्थानीय पेटेन्ट एजेन्ट प्रयोग गरेर वापत लाग्ने शुल्क (धेरैजसो देशहरूमा विदेशी आवेदकको लागि चाहिने आवश्यकता हो) समेतलाई मध्यनजर राख्नु पर्दछ ।
- यदि कुनै खोज सूक्ष्मजीवसित सम्बन्धित छ र जहाँ त्यस्तो सूक्ष्मजीव वा जैविक पदार्थ कुनै मान्यता प्राप्त न्याय घरमा दाखिला गर्नुपर्ने हुन्छ भने तपाईंले दाखिला खर्च, भण्डारण र वस्तुगत परीक्षणको शुल्क बुझाउनु पर्ने हुन्छ ।

संकटकालीन स्वचालित विद्युतीय पथ्युजन (EAT-SET), नाइजेरियन डाक्टर ओभेभो ओभाजेद्वारा आविष्कृत र पेटेन्ट गरिएको, यसले बिरामीको आन्तरिक रक्तश्रवाको बाह्यपूर्ति गर्न सहयोग गर्दछ । यसको उत्पादनलाई EAT-SET द्वारा बजारीकरण गरिएको छ र प्रथम औषधी र शुद्धीकरणमा प्रयोग हुन्छ ।

पेटेन्टको आवेदन कहिले बुझाउने ?

सामान्यतया तपाईंसित पेटेन्ट आवेदन मस्यौदा तयार पार्ने सम्पूर्ण जानकारी प्राप्त भए पश्चात् पेटेन्ट संरक्षणको लागि आवेदन दिनु उचित हुन्छ । तथापि पेटेन्ट आवेदन बुझाउने उपयुक्त समय कुन हो भनेर निर्णय लिनको लागि आवेदकलाई निम्नलिखित तथ्यहरूले सहयोग पुऱ्याउने छ । तपाईंको आवेदन समयमै बुझाउनको लागि निम्न कारणहरू समावेश छन् :

- विश्वव्यापी रूपमा धेरैजसो देशहरूमा (अपवादको रूपमा संयुक्त राज्य अमेरिका, पृष्ठ २२ को कोष्ठ हेर्नुस) पेटेन्ट पहिलो आवेदनकर्ताको आधारमा प्रदान गर्ने गरिन्छ । तसर्थ तपाईंले आवेदन छिटो बुझाउनु अति महत्त्वपूर्ण छ किनकि तपाईंले कुनै निश्चित आविष्कारमा आवेदन छिटो बुझाउनु भयो भने तपाईंले आफ्नो आविष्कार अर्कासित गुमाउने डर रहँदैन ।
- यदि तपाईंले आर्थिक सहयोग वा तपाईंको आविष्कारलाई व्यापारीकरण गर्न चाहनु हुन्छ भने पेटेन्टको लागि छिटो आवेदन दिनु भएमा त्यो उपयोगी हुन्छ ।
- सम्बन्धित पेटेन्टको कार्यालयले पेटेन्ट प्रदान गरेपश्चात् मात्र सामान्यतया त्यो लागू हुने हुन्छ र यो प्रदान गर्ने प्रक्रियाले केही वर्ष लिन सक्छ । (पृष्ठ २६ हेर्नुस)

तथापि तपाईंको आविष्कार तयार हुने बित्तिकै पेटेन्ट आवेदनको लागि हतार गर्नुभयो भने निम्न कारणले गर्दा केही समस्या हुन सक्दछ :

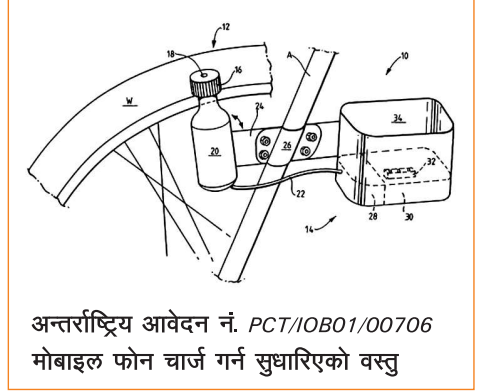
- यदि तपाईंले छिटो आवेदन दिनु भयो र तत्पश्चात् तपाईंले आफ्नो खोजमा कुनै परिवर्तन गर्नुभयो भने तपाईंको खोजको मूल विवरणमा परिवर्तन गर्न सम्भव हुँदैन ।
- तपाईंले एकपटक एउटा देश वा क्षेत्रमा आवेदन गरी सकेपछि तपाईंलाई व्यवसायी गर्न चाहने अन्य देशहरूमा आवेदन दर्ता त्यसको लाभ लिनको लागि तपाईंलाई सामान्यतया १२ महिना लाग्छ । (प्राथमिकता मितिको व्याख्याको लागि पृष्ठ ३० हेर्नुस) यदि विभिन्न देशहरूमा दिने आवेदन शुल्क र सम्भार शुल्क तपाईंको कम्पनीको लागि ज्यादै नै उच्च हुन्छ भने यो एउटा समस्या हुन सक्दछ । यो समस्यालाई न्यून पार्ने एउटा उपाय के हुन सक्दछ भने तपाईंले पेटेन्ट सहयोग सन्धि प्रयोग गरी ३० महिनासम्मको अनुवादको भुक्तानी र राष्ट्रिय शुल्क स्थगत गर्न सक्नु हुन्छ । (पृष्ठ ३२ र ३३ हेर्नुस)

पेटेन्ट आवेदन कुन समयमा गर्ने बारे निर्णय लिँदा एउटा कुराको ध्यानमा राख्नु पर्ने हुन्छ, त्यो के भने तपाईंले आफ्नो खोजको सार्वजनिक गर्नु पूर्व आवेदन दिइसकेको हुनुपर्नेछ । आवेदन दिनुपूर्व सार्वजनिक गर्नु (उदाहरणको लागि बजार परीक्षणको लागि, लगानीकर्ता वा अन्य व्यावसायिक साभेदारीको लागि) परेमा तपाईंले गोपनीयताको पत्र वा सार्वजनिक नगर्ने सम्भौतापत्रमा हस्ताक्षर गर्नु भएपछि मात्र सार्वजनिक गर्नु राम्रो हुन्छ ।

पेटेन्टको आवेदन बुझाउनु पूर्व कुनै खोजलाई गोप्य राख्नु कतिको जरूरी छ ?

यदि तपाईंले आफ्नो खोजमाथि पेटेन्ट प्राप्त गर्ने चाहना राख्नुभएको छ भने त्यो खोजलाई आवेदन गर्नु पूर्व गोप्य राख्नु अति आवश्यक छ । आवेदन बुझाउनु पूर्व यदि तपाईंको खोज सार्वजनिक भएको छ भने त्यसले तपाईंको खोजको नवीनतमलाई क्षति पुऱ्याउने छ र यदि कुनै कानूनले अतिरिक्त समय प्रदान गरेको छैन भने तपाईंको खोज पेटेन्टयोग्य नहुन सक्दछ ।

तसर्थ, कुनै पनि खोजहरू, अनुसन्धानकर्ताहरू र कम्पनीहरूले आफ्नो पेटेन्टको आवेदन नबुझाएसम्म आफ्नो खोज सार्वजनिक गर्ने कार्यबाट आफू अलग रहनुपर्दछ ।

अन्तर्राष्ट्रिय आवेदन नं. PCT/IOB01/00706
मोबाइल फोन चार्ज गर्न सुधारिएको वस्तु

पहिलो निवेदन प्रस्तुति विरुद्ध पहिलो खोज

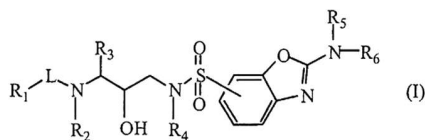
धेरैजसो देशहरूमा कुनै खोजमा पेटेन्टको आवेदन गर्ने पहिलो व्यक्तिलाई पेटेन्ट प्रदान गर्ने गरिन्छ । यसको अपवादको रूपमा संयुक्त राज्य अमेरिका रहेको छ । जहाँ पहिलो खोजको प्रणाली लागू छ । यस्तो अवस्थामा यदि उस्तै पेटेन्टको आवेदन दर्ता भएमा, पहिलो खोजकर्ता जसले त्यो खोजको परिकल्पना गरी त्यसलाई व्यवहारमा उतारेको छ त्यस्तो व्यक्तिलाई पेटेन्ट प्रदान गर्ने गरिन्छ नकि

पेटेन्टको आवेदन पहिले दर्ता भएको आधारमा । पहिलो खोजको प्रणाली अन्तर्गत यदि कुनै खोजकर्ताले आफ्नो खोज प्रमाणित गर्न चाहन्छ भने त्यस्तो व्यक्तिले व्यवस्थित, हस्ताक्षरित र मिति समेत उल्लेख भएको प्रयोगशालाको प्रतिलिपि राख्नु उपयुक्त हुन्छ र यस्तो प्रयोगशालाको प्रतिलिपि कुनै अर्को कम्पनी वा खोजकर्तासित कुनै विवाद उत्पन्न भएमा प्रमाण स्वरूप प्रयोग गर्न सकिन्छ ।

अनुग्रह अवधि (Grace Period) भनेको के हो ?

केही देशहरूको कानूनले खोजकर्ताद्वारा आफ्नो खोज सार्वजनिक गरेको वा आवेदकले आवेदन बुझाएको मितिले ६ वा १२ महिनासम्मको अनुग्रह अवधि प्रदान गरेको पाइन्छ । जसले गर्दा त्यस्तो सार्वजनिकीकरणको कारणले त्यो खोजले आफ्नो पेटेन्टयोग्य क्षमता समाप्त हुँदैन । त्यस्ता देशहरूमा कम्पनीले आफ्नो खोज सार्वजनिकीकरण कुनै व्यापार प्रदर्शनी वा कम्पनीको पुस्तिका वा प्राविधिक पुस्तिकामा प्रकाशित गरी अनुग्रह अवधिको अवधिभित्र पेटेन्टको आवेदन बुझाउने गर्दछन् । जसले गर्दा आफ्नो खोजको पेटेन्ट योग्यतालाई कायम राख्नुको साथै पेटेन्ट प्राप्त गर्ने कार्यबाट पनि बञ्चित हुँदैनन् ।

तथापि यो सबै देशहरूमा छैन । कहिलेकाहीँ आफ्नो देशको अनुग्रह अवधिमा निर्भर रहदाँ तपाईंले तपाईंको चाहना अनुरूप अन्य बजारमा जहाँ अनुग्रह अवधि उपलब्ध छैन त्यस्तो बजारमा आफ्नो खोज पेटेन्ट गर्ने बाटो बन्द गर्न पनि सक्नु हुन्छ ।

अन्तर्राष्ट्रिय आवेदन नं. PCT/EP02/05212.
Broad-spectrum 2-amino-benzoxazole
sulfonamide HIV protease inhibitors

अस्थायी पेटेन्ट आवेदनहरू

केही देशहरूमा (अष्ट्रेलिया, क्यानडा, भारत र संयुक्त राज्य अमेरिका सहित) आवेदकहरूलाई अस्थायी पेटेन्टको आवेदन गर्न सक्ने सम्भावना रहेको छ । अस्थायी पेटेन्टको आवेदन प्रणालीमा कम खर्चको प्रवेश विन्दुको रूपमा लिएको पाइन्छ । त्यसपछि पूर्ण पेटेन्टको आवेदन गर्नको लागि आवेदकले एक वर्षसम्मको लागि पर्खनु पर्ने हुन्छ । अस्थायी पेटेन्टको आवेदक कसरी काम गर्दछ भन्ने कुराको विस्तृत विवरण देशानुसार फरक भए पनि, केही स्वरूपहरू

जुन सामान्यतया अरु देशले पनि अवलम्बन गर्ने चाहिँ निम्नानुसार छन्:-

- अस्थायी पेटेन्टको आवेदनहरूको सामान्यतया सारवान् परीक्षण हुँदैन ।
- पूर्ण पेटेन्ट आवेदनको तुलनामा यसमा बुझाउनु पर्ने सरकारी दस्तुर कम छ ।
- अस्थायी आवेदनमा दाबीहरू समावेश गर्नु आवश्यक छैन । तथापि यसमा खोजको पूर्ण विवरण आवश्यक हुन्छ ।

पेटेन्ट आवेदनको संरचना कस्तो हुन्छ?

पेटेन्ट आवेदनका धेरै स्वरूप हुन्छन् :-

- यसले पेटेन्टको कानूनी सीमा निर्धारण गर्दछ ।
- यसले खोजको प्रकृतिको व्याख्या गर्नुको साथै यसमा खोजलाई कसरी कार्यान्वयन गर्ने भन्ने निर्देशन पनि समावेश हुन्छ ।
- यसले खोजकर्ता, पेटेन्टको मालिक र अन्य कानूनी सूचनाको विस्तृत विवरण प्रदान गर्दछ ।

विश्वभरि पेटेन्ट आवेदनको संरचना एकै खाले हुन्छन्, जसमा अनुरोध, विवरण, दाबी, रेखाकन (आवश्यकता भएमा) र एउटा सारांश समावेश भएका हुन्छन् । पेटेन्टको दस्तावेज खोजको प्रकृति र प्राविधिक क्षेत्रको प्रकृतिको आधारमा केही पानादेखि सयौं पानासम्म लामो हुन सक्छ ।

अनुरोध

अनुरोधमा खोजको जानकारी बुझाउने शिर्षक, आवेदन मिति, प्राथमिकता मिति र नामावलीको तथ्यांक जस्तै आवेदक र खोजकर्ताको नाम र ठेगाना समावेश भएको हुन्छ ।

विवरण

खोजको लिखित विवरणले खोजको बारेमा पर्याप्त विवरण प्रस्तुत गर्न सक्नुपर्दछ, ताकि त्यस्तै प्राविधिक क्षेत्रमा दक्ष रहेको जो कोहीले पनि बिना कुनै नवीनतम प्रयासबाट, खोजको विवरण तथा रेखाकनको माध्यमबाट खोजको पुनः निर्माण र त्यसलाई व्यवहारमा उतार्न सकोस् । यदि यस्तो हुन सक्दैन भने, पेटेन्ट प्रदान नहुन पनि सक्छ वा अदालतमा चुनौती दिएमा यसलाई फिर्ता लान पनि सकिन्छ ।

दाबीहरू

दाबीले पेटेन्टको संरक्षणको दायरा निर्धारण गर्दछ । पेटेन्ट गरिएको खोजको लागि दाबी साह्रै नै महत्वपूर्ण हुन्छन् । यदि त्यो दाबी सही तरिकाले मस्यौदा गरिएको छैन भने एउटा मूल्यवान् खोज मूल्यहीन खोजको रूपमा परिणत हुन सक्दछ । जसलाई सजिलैसँग छल्व वा त्यसको सेरोफेरोमा अरु नमूना तयार पार्न सकिन्छ ।

पेटेन्टको मुद्दा मामिलामा कुनै पेटेन्ट बैध छ कि छैन र कुनै पेटेन्टको अतिक्रमण भएको छ कि छैन भनेर निर्धारण गर्नको लागि सर्वप्रथम दाबीलाई नै व्याख्या गर्ने गरिन्छ । पेटेन्ट आवेदनको मस्यौदा खास गरिकन दाबीको हकमा विशेषज्ञको राय सल्लाह लिनु सबैभन्दा महत्वपूर्ण हुन्छ ।

दाबीका उदाहरणहरू

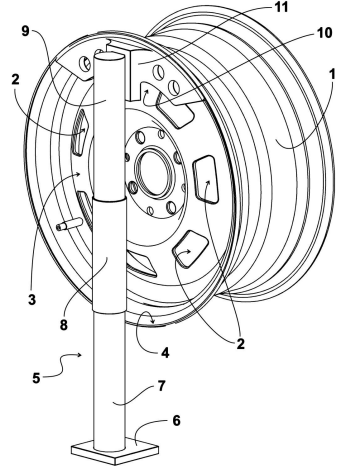
“आँखाको नानी पहिचान प्रणाली” नामक शिर्षक रहेको पेटेन्ट नं. युएस ४६४९३४९ को प्रथम दुई दाबीहरू

१. एक व्यक्तिको पहिचान गर्ने पद्धति जसमा : एक व्यक्तिको कम्तीमा आँखाको नानीको एक भाग र आँखाको तस्वीर भण्डारण गर्ने, कुनै अपरिचित व्यक्ति जसको आँखा र आँखाको नानी छ त्यसलाई उज्यालो बनाउने, अपरिचित व्यक्तिको आँखा र आखाँको नानीको कम्तीमा एक भाग तस्वीर प्राप्त गर्ने र प्राप्त गरेको आँखाको नानीको तस्वीरलाई भण्डारण गरेको तस्वीरको जानकारीसित तुलना गरी अपरिचित व्यक्तिको पहिचान गर्ने ।
२. पहिलो दाबीको पद्धतिमा आँखाले नानी उज्यालो बनाउँदा आँखाको नानीलाई पूर्व निर्धारित आकारमा लानु रहेको हुन्छ, कम्तीमा नानीको भागको प्राप्त तस्वीरलाई पूर्व निर्धारित आकारमा रहेको नानीसित तुलना गर्ने,

रेखांकन

रेखांकनहरूले खोजको प्राविधिक विवरणहरूलाई सारांश र दृश्यात्मक रूपमा प्रस्तुत गरेको पाइन्छ । यसले प्रकाशित विवरणमा समावेश गरेको सूचना, औजार वा परिणामको बारेमा व्याख्या गर्न सहयोग पुऱ्याउदछ । रेखांकनहरू सधैं आवेदनको आवश्यक भाग चाहिँ होइनन् । यदि खोज केही गर्ने प्रक्रिया वा पद्धतिको लागि हो भने रेखांकन प्रायःजसो आवश्यक हुँदैन । यदि रेखांकन आवश्यक हुन्छ भने त्यसको स्वीकार्यतालाई औपचारिक नियमले निर्देशित गर्दछ ।

रेखांकनको उदाहरण

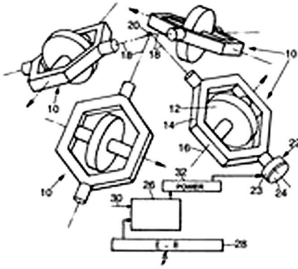
ज्याक वा दायर छुटाउने उपकरण पेटेन्ट नं. डिई ९०२३०१७९ उक्त खोजले सवारी साधनको चक्का उचाल्ने नवीनतम् ज्याक उपलब्ध गराएको छ । यसले सहयोगी संरचना (११) को प्रयोग गर्दछ जसले चक्काहरूको (१) बाहिरी घेरा (४) सम्म घिडदछ । ज्याकले सवारी साधनको अंगलाई नभई चक्कालाई प्रत्यक्ष रूपमा संचालित गर्दछ । तसर्थ ज्याकको न्यून लम्बाईले पनि चक्कालाई जमिन भन्दा माथि उचाल्न पर्याप्त हुन्छ ।

सारांश

खोजको सारभूत संक्षेप नै सारांश हो । पेटेन्टको कार्यालयद्वारा पेटेन्ट प्रकाशित भएपछि सारांश पहिलो पृष्ठमा समावेश गरिन्छ सारांशलाई कहिलेकाहिँ सम्बन्धित पेटेन्ट कार्यालयको पेटेन्ट परीक्षकद्वारा सुधार वा मस्यौदा पनि गर्ने गरिन्छ ।

पेटेन्ट संरक्षण प्राप्त गर्न कति समय लाग्छ?

पेटेन्ट कार्यालयद्वारा पेटेन्ट प्रदान गर्ने समय कार्यालय र प्राविधिक क्षेत्र अनुसार फरक हुन्छ र यो समय केही महिना देखि केही वर्षसम्म लाग्न सक्छ । सामान्यतया २ देखि ५ वर्षसम्म लाग्न सक्छ । केही पेटेन्टका कार्यालयहरूले केही खास अवस्थामा आवेदकले अनुरोध गरेमा छिटो पेटेन्ट प्रदान गर्ने प्रक्रिया स्थापित पनि गरेको छ ।

अन्तर्राष्ट्रिय आवेदक नं. PCT/FR/2004/000264
भू-उपग्रहको धारणा तथा अन्तरीक्षय गति
नियन्त्रण गर्ने आकृति

प्रदान गरिएको पेटेन्टको भाषिक शुद्धिकरण

एक पटक पेटेन्ट प्रदान गरी सकेपछि पेटेन्टको भाषिक शुद्धिकरण गर्नु उपयुक्त हुन्छ । शुद्धिकरण गर्नुको उद्देश्य के हो भने पेटेन्टमा त्यो पनि खास गरिकन दाबीमा कुनै गल्ती वा शब्दहरू छुटेको नहोस् भनेर हेर्नको लागि गरिन्छ ।

तपाईंको खोज कुन मितिदेखि संरक्षित हुन्छ ?

जुन मितिमा तपाईंलाई पेटेन्ट प्रदान गरिएको हुन्छ तपाईंको अधिकार पनि सोही मितिबाट प्रभावकारी रूपबाट लागू हुन्छ र यदि तेश्रो पक्षबाट तपाईंको खोजको अनधिकृत तबरबाट प्रयोग भइरहेको छ भने त्यस विरुद्ध कानूनी कारवाही गर्न सक्नु हुन्छ । केही देशहरूमा तपाईंले पेटेन्ट प्राप्त गरिसकेपश्चात् तपाईंको पेटेन्ट आवेदन प्रकाशन भएको मिति (सामान्यतया पहिलो आवेदन बुझाएको १८ महिनापछि) र पेटेन्ट प्रदान गरेको मितिको अवधिभित्र तपाईंको पेटेन्टको विरुद्धमा भएको अतिक्रमणको विरुद्धमा त्यस्तो अतिक्रमणकारीको विरुद्ध मुद्दा दायर गर्न सक्नु हुन्छ । प्रकाशन र पेटेन्ट प्रदान गरेको अवधिबीचको लागि तपाईंको पेटेन्ट अतिक्रमण भएकोमा तपाईंले मनासिव माफिकको क्षतिपूर्तिको दाबी गर्नसक्नु हुन्छ । तर यो सबै देशहरूमा नहुन सक्दछ (यसको लागि पृष्ठ ३९ देखि ४१ हेर्नुस्)

केही देशहरूमा एउटै खोजको लागि तपाईंले पेटेन्टको आवेदन र उपयोगी नमूनाको आवेदन बुझाउन सक्नु हुनेछ । यो कहिलेकाहिँ मात्र गरिन्छ र यस्तो गर्नुको पछाडि के रहेको छ भने पेटेन्ट प्रदान नभएसम्म उपयोगी नमूनाको संरक्षण (जुन सामान्यतया छिटो प्रदान गरिन्छ) बाट लाभान्वित होस् भन्ने उद्देश्यबाट यस्तो गरिन्छ ।

पेटेन्टको संरक्षण कति समयसम्म रहन्छ?

यदि नवीकरण र मर्मत शुल्क समयमै बुझाएको छ र सो अवधिभित्र त्यस्तो पेटेन्ट अवैधानिक वा खण्डन रहेको भनी कुनै अनुरोध नआएमा आवेदन बुझाएको मितिदेखि २० वर्षको लागि प्रदान गर्ने गरिन्छ । जुन चलनचल्तीको अन्तर्राष्ट्रिय प्रचलन पनि रहेको छ ।

माथिको व्यवस्था पेटेन्टको कानूनी जीवनसित सम्बन्धित छ तर यदि त्यो पेटेन्टले अंगालेको प्रविधि असामायिक भयो, व्यवसायिक हुन सकेन वा त्यस्तो पेटेन्टमा आधारित उत्पादनले बजारमा सफलता पाउन सकेन भने त्यस अवस्थामा त्यो पेटेन्टको व्यावसायिक वा आर्थिक जीवन समाप्त भएको मानिन्छ । यी सबै अवस्थामा पेटेन्ट धारकले मर्मत र नवीकरण शुल्क

नतिर्ने निर्णय पनि गर्न सक्दछ । जस अनुसार २० वर्षको संरक्षणको अवधि अगावै नै समाप्त गरी सार्वजनिक क्षेत्रभित्र पार्न सकिन्छ ।

केही देशहरूमा संरक्षण २० वर्ष भन्दा बढी लम्ब्याउन पनि सकिन्छ वा केही खास अवस्थामा पुरक संरक्षणको प्रमाण पत्र पनि प्रदान गर्न सकिन्छ । उदाहरणको लागि औषधी सम्बन्धी पेटेन्टहरूको लागि सम्बन्धित सरकारी निकायबाट बजारीकरणको स्वीकृति प्राप्त गर्न केही समय लाग्ने भई व्यवसायीकरणमा विलम्ब हुने हुनाले यो प्रमाण पत्र प्रदान गर्ने गरिन्छ । पुरक संरक्षणको प्रमाण पत्रको सीमित अवधि हुन्छ र सामान्यतया यो पाँच वर्षभन्दा बढी हुँदैन ।

विचाराधीन पेटेन्ट

धेरै कम्पनीहरूले आफ्नो उत्पादनमा विचाराधीन पेटेन्ट वा पेटेन्टको लागि आवेदन गरेको भन्ने शब्दहरू राखेका हुन्छन् र कहिलेकाँहि यस्ता शब्द सँगसँगै पेटेन्ट प्रदान गरिसकेपछि कम्पनीहरूले उत्पादन पेटेन्ट भइसकेको भनी सूचना समेत दिने एउटा साभा प्रचलन भएको छ र यस्तो सूचनामा

पेटेन्टको नम्बर पनि समावेश गर्ने गरेका छन् । यद्यपि यी शब्दावलीले अतिक्रमणको विरुद्ध कुनै कानूनी संरक्षण उपलब्ध नगराए पनि यसले अन्य व्यक्तिहरूलाई त्यो उत्पादनको समग्र वा त्यसको नवीनतम पक्षहरूको नक्कल नगरोस् भन्ने चेतावनीको रूपमा काम गर्दछ ।

पेटेन्ट आवेदन दर्ता गर्नको लागि के तपाईंलाई पेटेन्ट एजेन्टको आवश्यकता पर्दछ ?

पेटेन्ट आवेदनको तयारी र पेटेन्ट प्रदान गर्दाको प्रक्रिया आफैँमा एउटा जटिल काम हो । पेटेन्ट संरक्षणको लागि आवेदन दिनु भन्नाले निम्न कुराहरूलाई जनाउँदछ ।

- तपाईंको खोजलाई पेटेन्ट अयोग्य नतुल्याओस् भन्ने उद्देश्यले पूर्ववर्ती कलाको पहिचान गर्नको लागि पूर्ववर्ती खोज गर्नु,
- कानूनी तथा प्राविधिक भाषालाई संलग्न गरी खोजको दाबी तथा पूर्ण विवरण लेखन गर्नु,
- पेटेन्ट आवेदनको सारवान परीक्षण हुँदा राष्ट्रिय वा क्षेत्रीय पेटेन्टको कार्यालयसित पत्राचार गर्नु,
- पेटेन्ट कार्यालयबाट अनुरोध भए अनुसार आवेदनमा आवश्यक संशोधन गर्नु ।

यी सबै पक्षहरूको लागि पेटेन्टसम्बन्धी कानून र पेटेन्ट कार्यालयको अभ्यासबारे गहिरो ज्ञानको आवश्यकता पर्दछ । कानूनी वा प्राविधिक सहयोग यद्यपि बाध्यात्मक नभए तापनि यस्तो सहयोग लिन सिफारिस गर्दछौं । पेटेन्टको एजेन्ट जो सित कानूनी ज्ञान र अनुभव हुनुको साथै खोजको प्राविधिक क्षेत्रमा प्राविधिक पृष्ठभूमि समेत रहेको छ भने त्यस्तो पेटेन्टको एजेन्ट माथि निर्भर गर्नु उपयुक्त हुन्छ । धेरैजसो कानूनले विदेशी आवेदकको प्रतिनिधित्व सम्बन्धित देशमै दर्ता रहेको पेटेन्टको एजेन्ट मार्फत हुनु पर्ने व्यवस्था राखेको पाइन्छ ।

पेटेन्ट नं. EP1165393

“वायुलाई तरलमा पूरण गर्ने र तरललाई भाँडोमा पूरण” विषयक टोर्बन फ्लानवोयको पेटेन्टलाई सूची A/S मा दर्ता गरिएको छ, जुन एउटा डेनिस मभौला उद्योग हो । पछि गएर यो राम्रो बिक्री हुने उत्पादन हुन पुग्यो ।

के तपाईंले एउटै आवेदनबाट धेरै खोजको संरक्षणको लागि आवेदन गर्न सक्नु हुन्छ ?

धेरैजसो पेटेन्टका कानूनहरूले आवेदनमा कतिवटा विभिन्न खोजहरू समावेश गर्न सकिन्छ भनेर केही निश्चित सीमा तोकिदिएको हुन्छ । त्यस्तो सीमामा खोजको एकत्वको तथाकथित आवश्यकता पनि पर्दछ । जब कि केही पेटेन्ट कानूनले खोजको एकत्वको अन्य प्रकारको आवश्यकता (उदाहरणको लागि संयुक्त राज्य अमेरिकाको पेटेन्ट कानून) तोकेको पाइन्छ भने अन्यले (जस्तै यूरोपियन पेटेन्ट अनुबन्ध र पेटेन्ट सहयोग सन्धी) एउटै आवेदनमा समावेश गराउनको लागि खोजहरूलाई अन्तर्सम्बन्धित गराई एउटा नवीनतम अवधारणा अन्तर्गत आवेदन दिन अनुमति प्रदान गरेको पाइन्छ ।

यदि खोजको एकत्वको अभाव भएमा आवेदकले या त दाबीहरूलाई सीमित गर्नु पर्ने हुन्छ वा आवेदनलाई विभक्त (प्राखण्डिक आवेदनहरू) गर्नु पर्ने हुन्छ । प्रयोग हुने कानूनको भिन्नताको परिणाम स्वरूप, केही देशमा एउटै पेटेन्ट आवेदन पर्याप्त हुन सक्दछ भने अन्यमा यही कामको लागि दुई वा सो भन्दा बढी आवेदनहरू बुझाउनु पर्ने हुन्छ ।

संक्षिप्त जाँच सूचि

- के तपाईंको खोज पेटेन्ट योग्य छ ? पूर्ववर्ती कलाको खोजी गर्नुस् र पेटेन्ट तथ्याकंहरूको राम्रो प्रयोग गर्नुस ।
- पेटेन्ट आवेदन दायर गर्ने: सम्बन्धित प्राविधिक क्षेत्रमा र खास गरीकन दाबीको मस्यौदा गर्ने दक्ष पेटेन्ट एजेन्ट/वकिलको सहयोग लिने कुरामा ध्यान पुऱ्याउनु होस् ।

- आवेदनको समय: छिटो, ढिलो आवेदन दिनेको कारणलाई मध्यनजर राख्नुहोस् र तपाईंको पेटेन्ट आवेदन दायर गर्ने सर्वोत्तम समयको बारेमा सोच्नुहोस् ।
- सूचना सार्वजनिक गर्ने: तपाईंको खोजको पेटेन्ट हुने योग्यतालाई नोकसानी हुने किसिमले आफ्नो खोजलाई धेरै छिटो त्यसको सूचना सार्वजनिक नगर्नुहोस् ।
- मर्मत शुल्क: तपाईंको पेटेन्टहरूलाई बहाल राखी राख्नको लागि मर्मत वा नवीकरण शुल्क समय मै बुझाउनु पर्ने कुरामा ध्यान दिनुहोस् ।

3. बाह्य देशमा पेटेन्ट

बाह्य देशमा पेटेन्टहरूको लागि आवेदन किन दिने ?

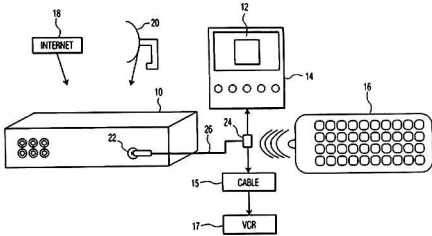
पेटेन्टहरू प्रादेशिक अधिकार हुन् । भन्नुको तात्पर्य के हो भने जुन देशहरूमा वा क्षेत्रहरूमा पेटेन्टको संरक्षण प्राप्त भएको छ सोही देश वा क्षेत्रमा मात्रै सो खोज संरक्षित हुन्छ । अर्को शब्दमा भन्नुपर्दा, यदि तपाईंलाई कुनै अमुक देशले पेटेन्ट प्रदान गरेको छैन भने तपाईंको खोज त्यस अमुक देशमा संरक्षित हुँदैन । जसले गर्दा जो कोहीले पनि तपाईंको खोजलाई त्यस देशमा बनाउन, प्रयोग गर्न, आयात गर्न वा बेच्न सक्नेछ ।

विदेशी राष्ट्रहरूमा पेटेन्टको संरक्षण गर्नाले तपाईंको कम्पनीलाई ती देशहरूमा पेटेन्ट गरिएको खोजमा एकाधिकार प्रदान गर्दछ । यसको अतिरिक्त बाह्य देशमा पेटेन्ट गरेमा तपाईंको कम्पनीलाई आफ्नो पेटेन्ट विदेशी फर्महरूलाई प्रयोग गर्ने अनुमति प्रदान गर्नुको साथै बाह्य सम्बन्ध विकास गर्ने र अरूसितको साभेदारी मार्फत ती बजारमा आफ्नो पहुँच पुऱ्याउन सहयोग पुऱ्याउँदछ ।

विदेशमा पेटेन्ट संरक्षणको लागि कहिले आवेदन गर्ने ?

कुनै अमुक खोजको लागि दिनुभएको पहिलो आवेदनको मितिलाई प्राथमिक मिति भनिन्छ र तत्पश्चात् तपाईंले अन्य देशहरूमा १२ महिनाभित्र (अर्थात् प्राथमिक अवधिभित्र) आवेदन गर्नु भएमा तपाईंको आवेदनले प्राथमिकता पाउँदछ । भन्नाले यदि कसैले तपाईंको प्राथमिक मिति पश्चात् उस्तै खोजको लागि आवेदन दिएको रहेछ भने त्यस अवस्थामा तपाईंको आवेदनले प्राथमिकता पाउँदछ । त्यस कारण प्राथमिक अवधिभित्र विदेशमा पेटेन्टको लागि आवेदन दायर गर्नु उचित हुन्छ ।

प्राथमिक अवधिको समय समाप्त भएपछि र पेटेन्टको कार्यालयद्वारा पेटेन्टको पहिलो प्रकाशन नभएसम्म (सामान्यतया प्राथमिक मितिको १८ महिना पछि) तपाईंले अन्य देशहरूमा सोही खोजको संरक्षणको लागि आवेदन दिन सक्ने सम्भावना रहन्छ तर तपाईंले दिएको पूर्व आवेदनको हकमा प्राथमिकताको दाबी गर्न सक्नुहुन्न । तपाईंको खोज एकपटक प्रकाशित भइसकेपछि तपाईंले विदेशी राष्ट्रहरूमा पेटेन्ट संरक्षण प्राप्त गर्न सक्नु हुन्न । तपाईंको खोजले आफ्नो नवीनता गुमाएको कारणले त्यस्तो संरक्षण प्राप्त गर्न नसकेको हो ।

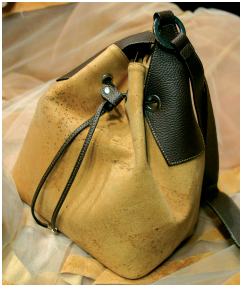

अन्तर्राष्ट्रिय आवेदन नं. FCT/US02/12182
दूर नियन्त्रण प्रणाली विकास गर्ने उपकरण

तपाईंले आफ्नो खोजलाई कहाँ संरक्षित गर्नु पर्छ ?

धेरै देशहरूमा आफ्नो खोजलाई संरक्षित गर्दा ज्यादै नै महँगो कार्य भएको हुनाले कम्पनीहरूले कुन-कुन देशहरूमा संरक्षण चाहिने हो ती देशहरू सावधानीपूर्वक छनौट गर्नु पर्छ । खोज कहाँ पेटेन्ट गर्ने भन्ने बारे विचार पुन्याउँदा निम्नलिखित कुराहरूलाई मध्यनजर राख्नु पर्ने हुन्छ ।

- पेटेन्ट गरिएको उत्पादन कहाँ व्यवसायीकरण हुने सम्भावना रहेको छ ?
- त्यस्तै उत्पादनको लागि हुन सक्ने मुख्य बजारहरू कुन कुन हो ?
- प्रत्येक लक्षित बजारमा पेटेन्ट गर्दा लाग्ने खर्च के कति हो र मेरो बजेट कति छ ?
- मुख्य प्रतिस्पर्धीहरू कहाँ अवस्थित छन् ?
- उत्पादित वस्तु कहाँ बनाइन्छ ?
- कुनै अमुक देशमा पेटेन्टलाई लागू गर्न कतिको गाह्रो हुन्छ ?

अन्तर्राष्ट्रिय आवेदन नं. PCT/IT98/00133
रेखीय नियन्त्रण गर्ने नयाँ उपायको आविष्कार
जसलाई इटालियन कम्पनी Grindi SRL ले प्रयोग
गन्यो । यसलाई उत्पादनको व्यापारीकरणमा पेटेन्ट
प्रदान गरियो ।

विदेशमा तपाईंले पेटेन्ट संरक्षणको लागि आवेदन कसरी गर्ने ?

तपाईंको खोजलाई विदेशमा संरक्षण गर्ने तीन मुख्य तरिका छन् :

राष्ट्रिय मार्ग : तपाईं आफुले चाहेको प्रत्येक राष्ट्रको राष्ट्रिय पेटेन्टको कार्यालयमा चाहिने भाषा र आवश्यक शुल्क बुझाई पेटेन्टको आवेदन गर्न सक्नु हुन्छ । यदि देशहरूको संख्या धेरै छ भने यो मार्ग बोफिलो र महँगो हुन सक्दछ ।

क्षेत्रीय मार्ग : यदि केही देशहरू क्षेत्रीय पेटेन्ट प्रणालीको सदस्य छन् भने त्यस अवस्थामा तपाईंले ती सबै क्षेत्रहरूमा वा केहीमा सम्बन्धित क्षेत्रीय कार्यालयमा आवेदन गर्न सक्नु हुन्छ । क्षेत्रीय पेटेन्टको कार्यालयहरू निम्न छन्:-

- अफ्रिकन बौद्धिक सम्पत्ति संगठन
(www.oapi.wipo.net)
- अफ्रिकन क्षेत्रीय बौद्धिक सम्पत्ति संगठन
(www.aripo.wipo.net)
- युरेशिया पेटेन्ट संगठन
(www.epo.org)
- युरोपियन पेटेन्टको कार्यालय
(www.epo.org)
- गल्फ सहयोग परिषद्को पेटेन्टको कार्यालय
(www.gulf-patent-office.org.sa)

अन्तर्राष्ट्रिय मार्ग : यदि तपाईंको कम्पनीले पेटेन्ट सहयोग सन्धी (पिसिटी) को सदस्य रहेको केही देशहरूमा आफ्नो खोजको संरक्षण गर्न विकल्प रोजेमा त्यस अवस्थामा त्यस्ता कम्पनीले अन्तर्राष्ट्रिय पिसिटी आवेदन दायर गर्नु पर्ने हुन्छ । त्यसो गर्नको लागि तपाईं पिसिटीमा हस्ताक्षर गरेको राज्यको नागरिक वा बासिन्दा हुन जरूरी छ वा यी देशहरू मध्ये कुनै एक देशमा तपाईंको व्यवसायीको औद्योगिक वा व्यापारिक उपस्थिति हुन आवश्यक हुन्छ । पिसिटी अन्तर्गत एउटा अन्तर्राष्ट्रिय आवेदन गरेमा तपाईंले पिसिटी अन्तर्गत रहेका १२५ सदस्य राष्ट्रमा एकै समयमा खोजको पेटेन्ट संरक्षण गर्न सक्नुहुन्छ (परिशिष्टाक II हेर्नुस्) यस्तो आवेदन तपाईंले या त राष्ट्रिय वा क्षेत्रीय पेटेन्टको कार्यालय वा जेनेभा स्विट्जरल्याण्डमा अवस्थित विश्व बौद्धिक सम्पत्तिको कार्यालय (विपो) मा दायर गर्न सक्नु हुन्छ ।

अन्तर्राष्ट्रिय आवेदन नं. PCT/US2001/028473
 EnvironScrub Technologies Corporation
 एक अमेरिकन मफ्रौला उद्योग हो, जसले विदेशी बजारमा प्रविधि हस्तान्तरण गर्‍यो, र बाह्य दशहरूमा दर्ता सम्भौता गरी विश्व व्यापार गर्न सक्षम भयो ।

संक्षिप्त जाँच सूचि

- **प्रादेशिक अधिकारहरू :** पेटेन्टहरू प्रादेशिक अधिकार हुन भनेर सम्झनुहोस् ।
- **प्राथमिक अवधि:** विदेशमा संरक्षण गर्नको लागि आवेदन गर्न प्राथमिक अवधिको प्रयोग गर्नुस् र अन्तिम मितिहरू नगुमाउनु होस् जसले गर्दा विदेशमा पेटेन्ट संरक्षण प्राप्त गर्न अवरोध आउन सक्छ ।

- **कहाँ आवेदन गर्ने:** तपाईंले कहाँ संरक्षण लिएमा तपाईं लाभान्वित हुनु हुन्छ भन्ने कुरालाई मध्यनजर राख्नुहोस् र धेरै देशहरूमा संरक्षण गर्दा लाग्ने खर्चलाई पनि मध्यनजर राख्नुहोस् ।
- **कसरी आवेदन गर्ने :** आवेदनको प्रक्रियालाई सहज तुल्याउन पिसिटी प्रयोग गर्ने बारे सोच्नुहोस् । समय लिनुहोस् र पेटेन्ट संरक्षणको लागि निर्णयमा पुग्नको लागि पेटेन्टसम्बन्धी सूचनाहरू उपलब्ध गर्नुहोस् ।

पिसिटीका लाभहरू

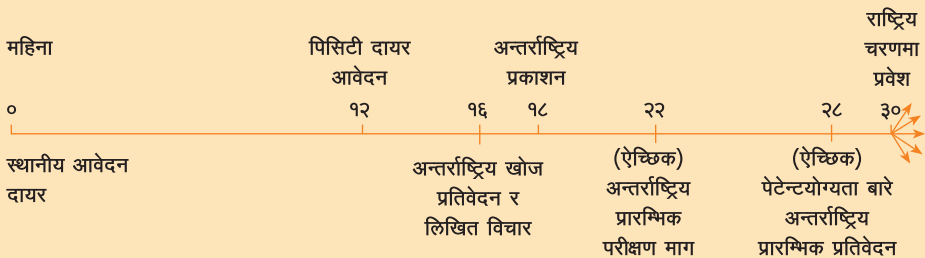
पिसिटीले १२ महिनाको प्राथमिक अवधिको अतिरिक्त थप १८ महिना उपलब्ध गराउँदछ जसले गर्दा आवेदकहरूलाई धेरै देशहरूमा आफ्नो उत्पादनको व्यवसायिक सम्भाव्यताको खोजी गर्ने र कहाँ पेटेन्टको संरक्षण लिने भन्ने विषयमा निर्णय लिन सक्छन् । जसले गर्दा राष्ट्रिय आवेदनहरूसित सम्बन्ध रहेको अनुवादको खर्च र शुल्कको भुक्तानीमा विलम्ब हुन जान्छ । आफ्नो विकल्प धेरै लामो समयसम्म खुला राख्नको लागि आवेदकहरूले पिसिटीको व्यापक प्रयोग गर्ने गर्दछन् ।

पिसिटी अन्तर्राष्ट्रिय खोज प्रतिवेदन र अन्तर्राष्ट्रिय खोज अधिकारीको लिखित विचारबाट पनि आवेदकहरूले आफ्नो खोजको सम्भावित पेटेन्ट योग्यताबारे मूल्यवान् जानकारी पाउँदछन् । यी दस्तावेजहरूले पिसिटीका आवेदकहरूलाई पेटेन्ट संरक्षणको लागि अघि बढ्ने कि नबढ्ने र यदि अघि बढ्ने हो भने कहाँ जाने भन्ने निर्णयमा पुऱ्याउनको

लागि एउटा दरिलो आधारको रूपमा काम गर्दछ । अन्तर्राष्ट्रिय खोज प्रतिवेदनले विश्वभरीबाट प्राप्त गरेको पूर्ववर्ती कलाको सूची समावेश गरेको हुन्छ । जसलाई खोजको लागि सान्दर्भिक भनी पहिचान गरिएको छ । अन्तर्राष्ट्रिय खोज अधिकारीको लिखित विचारले अन्तर्राष्ट्रिय खोज प्रतिवेदनको परिणामको आधारमा सम्भावित पेटेन्ट योग्यताको विश्लेषण गर्ने गर्दछ ।

एउटा भाषामा लेखिएको र एउटै शुल्क राखी दायर गरिएको पिसिटी आवेदनले सबै पिसिटी सदस्य राष्ट्रमा कानूनी मान्यता प्राप्त गर्दछ । यसले प्रत्येक पेटेन्टको कार्यालयमा छुट्टा-छुट्टै आवेदन दायर गर्दा लाग्ने खर्चलाई प्रारम्भिक रूपमा न्यून गर्दछ । पिसिटीलाई केही क्षेत्रीय पेटेन्ट प्रणाली अन्तर्गत आवेदन गर्न पनि प्रयोग गर्न सकिन्छ । पिसिटी अन्तर्गत अन्तर्राष्ट्रिय आवेदन कसरी गर्ने भन्ने मार्गदर्शन तपाईंले आफ्नो राष्ट्रिय पेटेन्टको कार्यालय र www.wipo.int/pct उपलब्ध गर्न सक्नुहुन्छ ।

पिसिटी आवेदन प्रक्रियाको रूपरेखा

8. पेटेन्ट गरिएको प्रविधिको व्यवसायीकरण

पेटेन्ट गरिएको प्रविधिको तपाईंले कसरी व्यवसायीकरण गर्नु हुन्छ ?

पेटेन्ट आफैँमा व्यावसायिक सफलताको प्रतिभूति होइन । आफ्नो खोजबाट लाभान्वित हुनको लागि कम्पनीको क्षमता अभिवृद्धि गर्ने एउटा यन्त्र मात्र हो । कम्पनीलाई यथार्थ लाभ उपलब्ध गराउनको लागि, पेटेन्टलाई प्रभावकारी रूपमा प्रयोग गर्नु जरूरी छ र पेटेन्टमा आधारित उत्पादनले बजारमा सफलता पायो भने वा कम्पनीको प्रतिष्ठा र मोलमोलाई गर्ने शक्तिमा अभिवृद्धि भयो भने मात्र अर्थोपार्जन गर्न सक्दछ । एउटा पेटेन्ट गरिएको खोजलाई बजारमा पुऱ्याउनको लागि कम्पनीसँग धेरै विकल्पहरू हुन्छन् ।

- पेटेन्ट गरिएको खोजलाई प्रत्यक्ष व्यवसायीकरण गरेर,
- कसैलाई पेटेन्ट बेचेर,
- अरूलाई पेटेन्ट प्रयोग गर्ने अनुमति पत्र दिएर,
- संयुक्त लगानी स्थापना गरेर वा सम्पूरक सम्पत्ति भएकासँग रणनीतिक गठबन्धन स्थापित गरेर ।

पेटेन्ट गरिएको उत्पादनलाई तपाईंले बजारमा कसरी लैजानु हुन्छ ?

बजारमा कुनै पनि नयाँ उत्पादनको व्यावसायिक सफलता त्यसको प्राविधिक स्वरूपमा मात्र निर्भर रहँदैन । प्राविधिक दृष्टिकोणबाट कुनै खोज प्रसिद्ध हुनसक्छ तर यदि त्यसको माग प्रभावकारी छैन वा यदि त्यो उत्पादनलाई सही तरिकाले बजारीकरण गरिएको छैन भने त्यसले उपभोक्तालाई आकर्षित गर्न सक्दैन । तसर्थ व्यावसायिक सफलता अन्य पक्षहरूमा पनि निर्भर गर्ने गर्दछ । जस्तै कि उत्पादनको ढाँचा, आर्थिक स्रोतको उपलब्धता, प्रभावकारी बजारीकरण, रणनीतिको विकास र प्रतिस्पर्धी वा अन्य उत्पादनहरूको तुलनामा त्यो उत्पादनको मूल्य ।

कुनै नवीनतम उत्पादनलाई बजारमा लैजानको लागि एउटा व्यावसायिक योजनाको विकास गर्नु उपयोग हुन्छ । व्यावसायिक विचारको सम्भाव्यता परीक्षणका लागि व्यावसायिक योजनाहरू प्रभावकारी औजार हुन् । लगानीकर्ताकहाँ पहुँच पुऱ्याउन व्यावसायिक योजना आवश्यक हुन्छ, जसबाट तपाईंले आफ्नो पेटेन्ट गरिएको उत्पादनलाई बजारमा पुऱ्याउन लगानीकर्ताबाट आर्थिक स्रोत प्राप्त गर्न सक्नुहुन्छ । व्यावसायिक योजनामा तपाईंको कम्पनीको पेटेन्टहरू र पेटेन्ट रणनीतिको सूचना समावेश गर्नु महत्त्वपूर्ण हुन्छ । किनकि यसले तपाईंको कम्पनीको उत्पादनको नवीनताको सूचक बन्नुको साथै तपाईंको परिश्रमी स्वभाव प्रमाणित गर्दै अन्य कम्पनीहरूको पेटेन्टहरूमा हुनसक्ने अतिक्रमणको खतरालाई न्यून गर्दछ ।

के तपाईंले आफ्नो पेटेन्ट बेच्न सक्नु हुन्छ ?

तपाईंले आफ्नो पेटेन्ट बेच्न सक्नुहुन्छ र यसलाई पेटेन्ट हस्तान्तरण पनि भनिन्छ । यसले अर्को व्यक्ति उपर पेटेन्टको स्वामित्व स्थायी रूपमा हस्तान्तरण गर्दछ । यस्तो निर्णय लिँदा धेरै सावधानी र विचार पुऱ्याउनु पर्ने हुन्छ ।

तपाईं आफ्नो पेटेन्ट अन्यलाई हस्तान्तरण गर्नुको सट्टा अनुमति पत्र प्रदान गर्नुभयो भने तपाईंले पेटेन्टको बाँकी रहेको जीवनभर अधिकार शुल्क (रोयाल्टी) प्राप्त गरी लाभान्वित हुन सक्नु हुन्छ । त्यसैले अनुमति पत्र प्रदान गर्ने कार्य आर्थिक रूपमा पुरस्कारयोग्य रणनीति हुन सक्छ । आफ्नो पेटेन्ट अरुलाई सुम्पिएमा तपाईंको पेटेन्ट कालान्तरमा जति नाफायोग्य भए पनि तपाईंले सम्झौता गरे बमोजिमको रकमको भुक्तानी एकपटक पाउनु हुन्छ र भविष्यमा कुनै रोयाल्टी पाउनु हुन्न ।

कहिलेकाँहि पेटेन्ट हस्तान्तरण केही अवस्थामा लाभदायक हुन सक्छ । यदि कुनै पेटेन्ट कुनै निश्चित रकमको लागि बेचियो भने तपाईंले त्यसको मूल्य तुरुन्तै प्राप्त गर्नु हुन्छ र तपाईं २० वर्षसम्मको लागि कुरिरहनु पर्दैन । तपाईंको पेटेन्टलाई अन्य प्रविधिके बर्थ तुल्याउँछ कि भन्ने जोखिमतालाई पनि न्यून गर्दछ । त्यसको अतिरिक्त यदि कुनै पेटेन्ट त्यो कम्पनीसित सम्बन्ध राख्दैन भने त्यो पेटेन्टलाई भर्खर शुरु हुन लागेको कम्पनीलाई हस्तान्तरण गरेमा त्यो कम्पनीको लागि आर्थिक सहयोग पूर्वशर्त हुनसक्छ ।

तपाईंले जे निर्णय लिनु हुन्छ, तपाईंको त्यो निर्णय तपाईंको आवश्यकता र प्राथमिकतामा आधारित हुन्छ । तथापि पेटेन्ट हस्तान्तरणको कुरालाई सामान्यतया सिफारिस गरिँदैन र पेटेन्टका मालिकहरूले प्रायः जसो आफ्नो खोजहरू उपर आफ्नो स्वामित्व कायमै राखी अनुमति पत्र प्रदान गर्न रुचाउँदछन् ।

अरुले प्रयोग गर्ने गरी तपाईंले आफ्नो पेटेन्टको अनुमतिपत्र कसरी प्रदान गर्नु हुन्छ ?

पेटेन्टको मालिक (अनुमतिपत्रवाला) ले कुनै अर्को व्यक्तिलाई (अनुमतिपत्र लिनेवाला) पारस्परिक सहमतिको उद्देश्यको लागि पेटेन्ट गरिएको खोज प्रयोग गर्न अनुमति दिएमा त्यसलाई पेटेन्टको अनुमति प्रदान गरिएको भनिन्छ । यस्तो अवस्थामा दुई पक्षबीच सम्झौताको शर्त र सीमाहरू तोकेर एउटा अनुमतिको करार तयार गरी हस्ताक्षर गरिन्छ ।

अनुमति पत्रको सम्झौताद्वारा आफ्नो पेटेन्ट गरिएको खोजलाई अन्यलाई त्यसको व्यवसायीकरण गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेमा तपाईंको व्यवसायलाई आयको अतिरिक्त स्रोत प्राप्त हुन्छ र खोज माथि कम्पनीहरूको एकाधिकारलाई उपयोग गर्ने एउटा साभ्रा माध्यम हुनेछ ।

यदि खोजको धनी रहेको कम्पनीले पूर्ण रूपमा उत्पादन तयार गर्न सक्नेछ अवस्थामा छैन वा बजारको माग अनुसार पर्याप्त परिमाण, उपलब्ध गराउन सक्दैन वा कुनै खास भौगोलिक क्षेत्र समेट्न सक्दैन भने त्यस अवस्थामा अनुमति प्रदान गर्नु कम्पनीको लागि उपयोगी हुन्छ ।

अनुमति पत्रको सम्झौता तयार पार्न सीपयुक्त छलफल र मस्यौदाको आवश्यकता पर्ने हुनाले त्यस्तो सेवा र शर्त समावेश गर्न र अनुमति पत्रको सम्झौता मस्यौदा गर्नको लागि अनुमतिपत्र सम्बन्धी व्यवसायीको सहयोग लिनु उपयुक्त हुन्छ । केही देशहरूमा अनुमति पत्रको सम्झौता सरकारको सम्बन्धित निकायमा दर्ता भएको हुनुपर्दछ ।

तपाईंको पेटेन्टबाट कति दरको अधिकार शुल्क (रोयाल्टी) प्राप्त गर्ने आशा राख्नु हुन्छ?

अनुमति पत्रको कारोबारमा अधिकारको धनीलाई सामान्यतया एकमुष्ट भुक्तानी वा अधिकार शुल्कद्वारा भुक्तानी गरिन्छ। यस्तो भुक्तानी उत्पादनको बिक्रीको परिणाम (प्रति एकाई रोयाल्टी) वा खुद बिक्री (खुद बिक्रीमा आधारित रोयाल्टी) मा आधारित हुन्छ। धेरै अवस्थामा अनुमति पत्र प्रदान गरिएको पेटेन्टको भुक्तानी एकमुष्ट भुक्तानी र रोयाल्टी संयोजन पनि हो। कहिलेकाहीँ कम्पनीको शेयर दाबी गरेको अवस्थामा रोयाल्टीलाई विस्थापित गर्न सकिन्छ।

रोयाल्टीको दर भाउ खास उद्योगहरूको लागि अस्तित्व रहे पनि एउटा कुरा के ध्यान दिनु पर्ने हुन्छ भने हरेक अनुमति पत्रको सम्झौता आफैँमा अद्वितीय हुन्छ र रोयाल्टीको दर के विषयवस्तुमा छलफल गरिएको त्यसमा निर्भर हुन्छ। तसर्थ उद्योगको स्तरले प्रारम्भिक निर्देशन उपलब्ध गराउँदछ। तर त्यस्तो स्तर माथि अध्याधिक निर्भरताले पनि कहिले गलत हुन सक्दछ।

भारतीय आविष्कारकर्ता डा. मिलिन्द राणेद्वारा पेटेन्ट आवेदन गरिएको ताप विनिमयक, जसले मुम्बईको मझौला उद्योगसँग दर्ता सम्झौता गर्‍यो। यसवापत उनले बिक्रीको ४.५ प्रतिशत रकम रोयाल्टीवापत पाए। यसले पेटेन्टको मर्मत खर्च पनि व्यहोर्छ।

एकाधिकार र एकाधिकार विहिन अनुमति पत्र बीचको भिन्नता के छ ?

अनुमति प्राप्त गर्नेहरूको संख्याको आधारमा अनुमति पत्रको सम्झौता तीन प्रकारका हुन्छन् जस अनुसार पेटेन्ट सम्बन्धी काम गर्न अनुमति प्राप्त हुन्छ। ती निम्न प्रकारका हुन्छन्:-

- **एकाधिकार प्राप्त अनुमतिपत्र** : यसमा एक जना मात्र अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिलाई पेटेन्ट गरिएको प्रविधि प्रयोग गर्ने अधिकार हुन्छ र यस्तो अनुमति पत्रमा पेटेन्टको धनीले पनि प्रयोग गर्न पाउँदैन।
- **एक्लो अनुमतिपत्र** : यसमा एक्लो अनुमति पत्रवाला र पेटेन्टको धनीलाई पेटेन्ट गरिएको प्रविधि प्रयोग गर्ने अधिकार हुन्छ।
- **एकाधिकारविहिन अनुमतिपत्र** : यसमा धेरै अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिहरू र पेटेन्टको धनीलाई पेटेन्ट गरिएको प्रविधि प्रयोग गर्ने अधिकार हुन्छ।

एकल अनुमतिपत्रको सम्झौतामा त्यस्तो केही प्रावधानहरू हुन सक्छन्। जस अनुसार कसैलाई एकाधिकारको आधारमा र अन्यलाई एकल वा एकाधिकार विहिनको आधारमा अधिकार प्रदान गरिन्छ।

मेक्सिकोको राष्ट्रिय स्वायत्त विश्व विद्यालय (UNAM) ले विकास गरेको खेर जाने पानी विकास प्रणाली, जसले IB प्रविधिसँग सफल दर्ता सम्झौता गर्‍यो।

के तपाईंले आफ्नो पेटेन्टको लागि एकाधिकार वा एकाधिकार विहीन अनुमति पत्र प्रदान गर्नु पर्छ ? यो कुरा तपाईंको उत्पादन र तपाईंको कम्पनीको व्यावसायिक रणनीतिमा निर्भर रहन्छ । उदाहरणको लागि, यदि तपाईंको प्रविधि खास बजारका सबै पात्रहरूको लागि आफ्नो व्यवसायी सम्पादन गर्नको लागि एउटा मापदण्ड हुन सक्थो भने त्यस अवस्थामा एकाधिकारविहीन अधिकार प्रदान गर्नु भएमा फाइदाजनक हुनेछ । यदि तपाईंको उत्पादनको व्यवसायीकरण गर्नको लागि कुनै एउटा कम्पनीको लगानीको आवश्यकता पर्दछ । (जस्तै: प्रयोगशाला परीक्षणको लागि औषधीय उत्पादनको लगानी) भने कुनै एक सम्भाव्य अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिले अन्य अनुमतिपत्र प्राप्त व्यक्तिप्रति प्रतिस्पर्धा गर्न चाहन्छ र त्यस अवस्थामा उसले एकाधिकारको अनुमति पत्र प्राप्त गर्ने कुरामा जोड गर्न सक्छ ।

तपाईंको खोजलाई अनुमतिपत्र बन्द गराउने उपयुक्त समय कुन हो ?

तपाईंको खोजलाई अनुमतिपत्र बन्द गराउने त्यस्तो कुनै उपयुक्त समय छैन किनकि त्यस्तो समय विषयको विशेषतामा निर्भर गर्ने गर्दछ । तथापि कुनै स्वतन्त्र उद्यमी वा लगानीकर्तालाई जति सक्दो छिटो दर्ता गर्दा लाग्ने खर्चलाई सुनिश्चिता प्रदान गर्दछ । पेटेन्ट प्रदान गर्नको लागि पर्खिरहनु पर्दैन ।

पेटेन्ट गरिएको खोजको व्यवसायीकरण गरी नाफा आर्जन गर्नको लागि उचित समय खोज्नुभन्दा पनि उचित साभेदारहरू खोज्न उपयुक्त हुन्छ ।

पेटेन्टको मूल्यांकन

लेखा अनुमति पत्र, संयोजन वा कुनै चीजको प्राप्त हस्तान्तरण वा बौद्धिक सम्पत्तिको खरिद वा कोष संकलन सहितको पेटेन्टको मूल्यांकन कुनै कम्पनीले सम्पादन गर्दछ भने त्यो त्यस कम्पनीको लागि धेरै कारणले लाभदायक वा जरुरी हुन सक्छ । तथापि पेटेन्टको मूल्यांकनको लागि कुनै एक पद्धति नभए तापनि निम्न पद्धतिहरू व्यापक रूपमा प्रचलनमा रहेका पाइन्छन्:

- **आय पद्धति** : यो आय रूपमा प्रयोग हुने पद्धति हो । यो पद्धतिले अपेक्षित आयको प्रवाहमा जोड दिन्छ जुन पेटेन्ट धारकले पेटेन्टको जीवन अवधिभर प्राप्त गर्दछ ।

- **लागत पद्धति**: आन्तरिक वा बाह्य रूपमा त्यस्तै किसिमको सम्पत्तिको विकास गर्दा लाग्ने खर्चको गणना गरी पेटेन्टको मूल्य स्थापित गरिन्छ ।
- **बजार पद्धति**: बजारमा हुने तुलनात्मक विनिमयको मूल्यमा आधारित हुन्छ ।
- **विकल्पमा आधारित पद्धति** : विकल्प मूल्य पद्धतिमा आधारित हुन्छ ।

पेटेन्टको मूल्यलाई प्रभाव पार्न सक्ने तर त्यसलाई मापन गर्न नसकिने धेरै पक्षहरू छन् जस्तै पेटेन्टको दाबीको शक्ति वा निकट विकल्पहरूको अस्तित्व ।

यदि तपाईं प्रतिस्पर्धीहरूको पेटेन्ट प्रति रूचि राख्नुभएको छ भने त्यस अवस्थामा तपाईंले के त्यसलाई प्रयोग गर्ने अनुमति प्राप्त गर्न सक्नु हुन्छ ?

प्रतिस्पर्धीको स्वामित्वमा रहेको प्रविधिलाई तपाईंको उत्पादन वा प्रक्रियामा संयोजन गर्नको लागि अख्तियारी प्राप्त गर्न सधैं सरल वा सहज हुन सक्दैन । तथापि, यदि तपाईंको प्रतिस्पर्धी पनि तपाईंको कम्पनीको पेटेन्टहरूमा रूचि राख्दछ भने त्यस अवस्थामा Cross licensing को बारेमा सोच्नु उपयुक्त हुन्छ । Cross

licensing त्यस्ता उद्योगहरूमा आम प्रचलनमा रहेको छ जहाँ दुई वा सो भन्दा बढी प्रतिस्पर्धीहरूले एक अर्काको पूरक हुने खोजहरूलाई समेट्ने गरी धेरै पेटेन्टहरू धारण गरेका हुन्छन् । यस्ता प्रतिस्पर्धी कम्पनीहरूले तिनीहरू (प्रतिस्पर्धीहरू) को स्वामित्वमा रहेको पेटेन्ट प्रयोग गर्ने अधिकार प्राप्त गर्दै त्यस्ता प्रतिस्पर्धीहरूलाई आफ्नो पेटेन्टहरू प्रयोग गर्ने अधिकार प्रदान गर्दै संचालनको स्वतन्त्रता सुनिश्चित गर्दछन् ।

संक्षिप्त जाँचसूचि

- **व्यवसायीकरण:** तपाईंको पेटेन्ट गरिएको खोजलाई व्यवसायीकरण गर्ने विभिन्न विकल्पको बारेमा ध्यान दिनुहोस् र यदि तपाईंले आफ्नो कुनै नवीनतम उत्पादन बजारमा उतार्ने निर्णय लिनुभएको छ भने पत्यारिलो व्यावसायिक योजनाको सुनिश्चिता गर्नुहोस् ।
- **अनुमतिपत्र:** अधिकार शुल्कको दर र अनुमतिपत्रको सम्भौताका अन्य स्वरूपहरू सौदाबाजीको विषयवस्तु हुन् र अनुमतिपत्रको सम्भौता मस्यौदा गर्दा र त्यस सम्बन्धी सौदाबाजी गर्दा विशेषज्ञको सल्लाह लिनु उपयुक्त हुन्छ ।

- **एकाधिकार विरुद्ध एकाधिकारविहीनता:** प्रविधिको परिपक्वता र तपाईंको कम्पनीको व्यावसायिक रणनीतिको आधारमा एकाधिकार वा एकाधिकारविहीन खालको अधिकार प्रदान गर्ने बारे ध्यान दिनुहोस् ।
- **Cross licensing :** अरूको स्वामित्वमा रहेको प्रविधिमा आफ्नो पहुँच पुऱ्याउन आफ्नो पेटेन्टहरू प्रयोग गर्न सकिन्छ कि सकिँदैन भन्ने विषयमा ध्यान पुऱ्याउनु होस् ।

५. पेटेन्टहरूको कार्यान्वयन

तपाईंले आफ्नो पेटेन्ट अधिकारहरू किन कार्यान्वयन गर्नु पर्छ ?

यदि तपाईंले कुनै नयाँ वा सुधार गरिएको उत्पादन बजारमा उतार्नु भयो र त्यसले बजारमा सफलता प्राप्त गर्नु भन्ने, तपाईंको प्रतिस्पर्धीहरूले तपाईंको उत्पादनको प्राविधिक स्वरूपसित हुबहु मिल्ने वा त्यस्तै मिल्दोजुल्दो सामान ढिलो वा चाँडो उत्पादन गर्ने सम्भावना रहन्छ । केही अवस्थामा प्रतिस्पर्धीहरूले आर्थिक सम्पन्नताको लाभ, व्यापक बजारमा पहुँच वा सस्तो कच्चा पदार्थमा पहुँच भएको कारणले हुबहु वा मिल्दोजुल्दो सामान सस्तो मूल्यमा उत्पादन गर्न सक्छन् । यसो भएमा तपाईंको व्यावसायलाई ठूलो दबाव पर्न सक्छ खासगरी यदि तपाईंको कम्पनीले नयाँ वा सुधारिएको उत्पादनको सृजनाको लागि अनुसन्धान र विकासमा पर्याप्त लगानी गरेको छ भने ।

पेटेन्ट, धनीलाई पेटेन्टले प्रदान गरेको एकाधिकारको प्रयोगद्वारा प्रतिस्पर्धीहरूलाई त्यस्तो सामान उत्पादन गर्न रोक लगाउनुको साथै आफ्नो अधिकार अतिक्रमण भएको अवस्थामा क्षतिपूर्ति समेतको दाबी गर्न सक्दछ । अतिक्रमण भएको छ कि छैन भनेर प्रमाणित गर्नको लागि त्यस्तो अतिक्रमण त्यो उत्पादन वा प्रक्रियामा समावेश भएको भनी आफ्नो प्रत्येक दाबीमा पुष्टि गर्नुपर्ने हुन्छ । यदि तपाईंको पेटेन्ट गरिएको खोज कसैबाट नक्कल गरिँदै छ भन्ने विश्वास लाग्छ भने तपाईंले आफ्नो प्रतिस्पर्धा, बजारको भाव र नाफालाई कायम राख्नको लागि आफ्नो अधिकार कार्यान्वयन गर्नु पर्छ ।

पेटेन्ट अधिकार कार्यान्वयन गराउन को जिम्मेवार छ ?

अतिक्रमणकारीहरूको पहिचान गरी तिनीहरू विरुद्ध कारवाही गर्ने दायित्व पेटेन्ट धनी माथि रहन्छ । पेटेन्ट धनीको हैसियतले बजारमा प्रयोग भएको तपाईंको खोजको अनुगमन, अतिक्रमणकारीहरूको पहिचान र तिनीहरूको विरुद्ध कहिले र कसरी कारवाही गर्ने भन्ने विषयमा निर्णय लिने अधिकार तपाईं माथि रहन्छ । स्वतन्त्र खोजकर्ताहरू र SME हरूले यो दायित्व (वा यसको केही अंश) एकाधिकार प्राप्त अनुमतिपत्रधारकलाई हस्तान्तरण गर्ने निर्णय पनि गर्न सक्दछन् ।

तपाईंको पेटेन्टलाई र निर्यात बजारमा कार्यान्वयन गराउनको लागि पेटेन्टसम्बन्धी काम गर्ने वकिलसँग सम्पर्क राख्नु सुझावयोग्य हुनेछ । त्यस्ता वकिलहरूले तपाईंलाई त्यसमा लाग्ने खर्च, जोखिम र उत्तम रणनीतिको बारे सल्लाह दिन सक्दछ ।

यदि तपाईंको अख्तियारी विना तपाईंको पेटेन्ट अन्य कसैबाट प्रयोग भएको छ भने तपाईंले के गर्नु पर्छ ?

यदि तपाईंको अख्तियारी बिना कसैले तपाईंको पेटेन्ट अतिक्रमण गरिरहेको छ भन्ने तपाईंलाई विश्वास लाग्छ भने तपाईंले पहिलो चरणमा अतिक्रमण गर्ने पक्षहरूको बारे र तिनीहरूले तपाईंको उत्पादन वा प्रक्रियालाई कसरी अतिक्रमण गरिरहेका छन् भन्ने बारे सूचना संकलन गर्नुपर्नेछ । त्यस्ता अतिक्रमणकारीहरू विरुद्ध कस्तो प्रकृतिको कारवाही र त्यस्तो कारवाही कहिले गर्ने भन्ने निर्णयमा पुग्नको लागि तपाईंले प्राप्त हुन सक्ने जति तथ्यहरू संकलन गर्नु पर्छ । यस्तो अवस्थामा पेटेन्ट सम्बन्धी काम गर्ने वकिलको सहयोग लिनु उपयुक्त हुन्छ । केही अवस्थामा, अतिक्रमण भेटिएमा कम्पनीहरूले तथाकथित अतिक्रमणकारीलाई पत्र पठाई तपाईंको अधिकार र अरू कम्पनीको व्यावसायिक क्रियाकलापबीच उत्पन्न हुन सक्ने सम्भावित द्वन्द्वको बारेमा सुचित गर्नुगर्दछ । यदि त्यस्तो अतिक्रमण अन्जानमा गरिएको रहेछ भने यो प्रक्रिया प्रभावकारी हुन सक्छ । किनकि यस्तो अवस्थामा त्यस्तो अतिक्रमणकारीले त्यस्तो क्रियाकलाप बन्द गर्न वा अनुमतिपत्र सम्झौतामा जान सहमत हुन्छ ।

कहिलेकाहिँ अतिक्रमणकारीलाई लुक्न वा प्रमाण नष्ट गर्न नदिनको लागि अचानक कदम चाल्नु पनि उपयुक्त हुन्छ । यस्तो अवस्थामा अतिक्रमणकारीलाई सूचना नदिइकन अदालत प्रवेश गरी अन्तरिम निषेधाज्ञाको माग गरी उसको व्यवसाय स्थलमा प्रहरीको सहयोग लिई छापा मार्नु पनि उपयुक्त हुन्छ । अदालतले त्यस्ता तथाकथित

अतिक्रमणकारीहरूलाई मुद्दाको टुंगो (केही महिना वा वर्ष पनि लाग्न सक्छ) नलागेसम्म आफ्नो काम स्थगन गर्न आदेश दिन सक्छ । पेटेन्ट अतिक्रमण भयो कि भएन भने प्रश्न ज्यादै जटिल हुन सक्छ र यसको निर्णय मुद्दाको कारवाही र तथ्यमा निर्भर रहन्छ ।

यदि कम्पनीले देवानी प्रक्रिया पहल गर्ने निर्णय गर्छ भने त्यस अवस्थामा सामान्यतया अदालतले पीडित रहेको पेटेन्टको धनीलाई क्षतिपूर्ति दिलाउनको लागि व्यापक रूपमा देवानी उपचारहरू उपलब्ध गराउँदछ । पेटेन्टको वकिलले यसबारे जानकारी उपलब्ध गराउन सक्दछ ।

पेटेन्ट अतिक्रमण भएका सामानहरूको आयातलाई रोक्नको लागि पेटेन्ट धनीलाई अन्तर्राष्ट्रिय सीमामा राष्ट्रिय भन्सार निकाय मार्फत सहयोग प्राप्त हुन सक्छ । धेरै देशहरूले नक्कली ट्रेडमार्क अंकित सामान र चोरी गरिएको प्रतिलिपि अधिकार अंकित सामानहरूको आयातलाई रोक्नको लागि आफ्नो अन्तर्राष्ट्रिय दायित्व बमोजिम धेरै उपायहरू उपलब्ध गराउँदछन् ।

सामान्य नियमानुसार यदि तपाईंले कुनै अतिक्रमणको पहिचान गर्नुभयो भने व्यवसायिक कानूनी सल्लाह लिनु उपयुक्त हुनेछ ।

पेटेन्ट अतिक्रमणलाई अदालत बाहिर छिनो फानो गर्ने तपाईंको विकल्पहरू के-के हुन् ?

यदि यो विवाद करार (जस्तै अनुमति पत्रको सम्झौता) सित गरिएको कुनै कम्पनीसँग भएको छ भने सर्वप्रथम त्यस्तो करारमा मध्यस्थताको प्रावधान छ कि छैन भनेर जाँच गर्नुहोस् । लामो र खर्चिलो मुद्दा मामिलाबाट बच्नको लागि विवादहरू उत्पन्न भएमा मध्यस्थतामा सिफारिस गर्ने भन्ने प्रावधान करारमा राख्नु उपयुक्त हुन्छ । यदि करारमा त्यस्तो प्रावधान छैन भने वा त्यस्तो कुनै करार नै छैन भने पनि यदि पक्षहरू सहमत भएमा विवाद समाधानका वैकल्पिक उपाय जस्तै मध्यस्थता प्रयोग गर्न सम्भव हुन सक्छ ।

मध्यस्थता अदालतको औपचारिक प्रक्रियाभन्दा कम औपचारिक र छोटो हुनुको साथै यस्तो मध्यस्थताले दिएको निर्णय पनि अन्तर्राष्ट्रिय स्तरमा सजिलै कार्यान्वयन हुन्छ । मध्यस्थताको एउटा फाइदा के पनि हो भने विवाद समाधानको प्रक्रियामा पक्षहरूको नियन्त्रणमा हुन्छ । यसले असल व्यावसायिक सम्बन्धलाई जोगाई राख्दछ । जसले गर्दा तपाईंको कम्पनीले भविष्यमा कुनै प्रतिष्ठानसित सहकार्य गर्न चाहेमा त्यो सम्बन्धले थप टेवा दिन्छ । विषो मध्यस्थता केन्द्रले विवाद समाधानका वैकल्पिक सेवाहरू उपलब्ध गराउँदछ । मध्यस्थता बारे बढी जानकारी प्राप्त गर्नको लागि wipo.int/center/index.html मा जानुहोस् ।

पेटेन्ट नं. GB2266045

पानी पिउने कप जसलाई Anywayup cup भनियो, १९९२ मा म्याण्ड्री हुवरम्यान (UK) द्वारा आविष्कार गरियो, पछि एक प्रतिस्पर्धीले चिस्याउने कार्यमा ल्याए ।

संक्षिप्त जाँचसूचि

- सजग रहनु होस् : सम्भव भएसम्म अतिक्रमण पहिचान गर्नको लागि प्रतिस्पर्धाको अनुगमन गर्नुहोस् ।
- सल्लाह खोज्नुस् : तपाईंले आफ्नो पेटेन्ट अधिकार कार्यान्वयन गर्नु अघि पेटेन्टसम्बन्धी काम गर्ने कानून व्यवसायीसँग परामर्श गर्नुस् । किनकि तपाईंको पक्षबाट हुने कुनै कामले मुद्दाको निर्णयमा असर पार्दछ ।
- वैकल्पिक विवाद समाधान : अदालत बाहिर विवाद समाधान गर्ने बारे सोच्नुहोस् र अनुमतिपत्रको सम्झौतामा मध्यस्थाको प्रावधान समावेश गर्नुहोस् ।

परिशिष्टांक I - आवश्यक वेबसाइटहरू

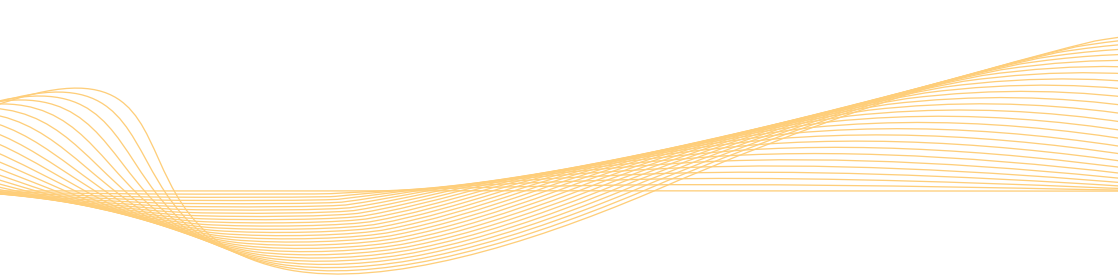
For more information on

- intellectual property issues from a business perspective
www.wipo.int/sme
- patents in general
www.wipo.int/patent/en/index.html
- On practical aspects relating to the filing of patent applications, see list of websites of national and regional patent offices available in Annex II or
www.wipo.int/news/links/ipo
- On the Patent Cooperation Treaty
www.wipo.int/pct/en/index.html
- On the International Patent Classification
www.wipo.int/classifications/ipc/en
- On arbitration and mediation
www.wipo.int/center/index.html
- On on-line patent databases of national and regional patent offices
www.wipo.int/ipdl/en/resources/links.jsp
- On enforcement of IP rights
www.wipo.int/enforcement
- On membership of WIPO-administered treaties
www.wipo.int/treaties/en/index.jsp

परिशिष्टांक II - इन्टरनेट ठेगानाहरू

National and Regional Patent Offices

African Organization for Intellectual Property (OAPI)	www.oapi.wipo.net
African Regional Industrial Property Organization (ARIPO)	www.aripo.org
Algeria	www.inapi.org
Andorra	www ompa.ad
Argentina	www.inpi.gov.ar
Armenia	www.armpatent.org
Austria	www.patentamt.at
Australia	www.ipaustralia.gov.au
Barbados	www.caipo.gov.bb
Belize	www.belipo.bz
Belgium	www.european-patent-office.org/patlib/country/belgium
Bolivia	www.senapi.gov.bo
Brazil	www.inpi.gov.br
Bulgaria	www.bpo.bg
Canada	www.cipo.gc.ca
China	www.sipo.gov.cn
China: Hong Kong (SAR)	www.info.gov.hk/ipd
China: Macao (SAR)	www.economia.gov.mo
Chile	www.dpi.cl
Colombia	www.sic.gov.co
Costa Rica	www.registronacional.go.cr
Croatia	www.dziv.hr
Cuba	www.ocpi.cu
Czech Republic	www.upv.cz
Denmark	www.dkpto.dk
Dominican Republic	www.seic.gov.do/onapi
Egypt	www.egypo.gov.eg
El Salvador	www.cnr.gob.sv

Estonia	www.wepa.ee
Eurasian Patent Office	www.eapo.org
European Patent Office	www.epo.org
Finland	www.prh.fi
France	www.inpi.fr
Georgia	www.sakpatenti.org.ge
Germany	www.dpma.de
Greece	www.gge.gr
Gulf Cooperatioin Council	www.gulf-patent-office.org.sa
Hungary	www.hpo.hu
Iceland	www.els.stjr.is
India	www.patentoffice.nic.in
Indonesia	www.dgip.go.id
Ireland	www.patentsoffice.ie
Israel	www.justice.gov.il
Italy	www.minindustria.it
Jamaica	www.jipo.gob.jm
Japan	www.jpo.go.jp
Jordan	www.mit.gov.jo
Kazakhstan	www.kazpatent.kz
Kenya	www.kipo.ke.wipo.net
Kyrgyzstan	www.krygyzpatent.kg
Lao People's Democratic Republic	www.stea.la.wipo.net
Latvia	www.lrvp.lv
Lithuania	www.vpb.lt
Luxembourg	www.eco.public.lu
Malaysia	www.mipc.gov.my
Mexico	www.impi.gob.mx
Monaco	www.european-patent-office.org/patlib/country/monaco
Morocco	www.ompicorg.ma
Netherlands	www.bie.minez.nl
Nepal	www.ip.np.wipo.net

New Zealand	www.iponz.govt.nz
Norway	www.patentstyret.no
Panama	www.mid.gob.pa/comintf.html
Peru	www.indecopi.gob.pe
Philippines	www.ipophil.gov.ph
Poland	www.uprp.pl
Portugal	www.inpi.pt
Republic of the Congo	www.anpi.eg.wipo.net
Republic of Korea	www.kipo.go.kr
Republic of Macedonia	www.ippo.gov.mk
Republic of Moldova	www.agepi.md
Romania	www.osim.ro
Russian Federation	www.rupto.ru
Serbia and Montenegro	www.yupat.sv.gov.yu
Singapore	www.ipos.gov.sg
Slovak Republic	www.indprop.gov.sk
Slovenia	www.sipo.mzt.si
Spain	www.oepm.es
Sweden	www.prv.se
Switzerland	www.ige.ch
Tajikistan	www.tjpat.org
Thailand	www.ipthailand.org
Turkey	www.turkpatent.gov.tr
Tunisia	www.inorpi.ind.tn
Ukraine	www.ukrpatent.org
United Kingdom	www.patent.gov.uk
United States of America	www.uspto.gov
Uruguay	http://dnpi.gub.uy
Uzbekistan	www.patent.uz
Venezuela	www.sapi.gov.ve

Note:

For up-to-date information visit website at the following url: www.wipo.int/directQry/en/urls.jsp

परिशिष्टांक III - पि.सि.टी

Contracting States of the Patent Cooperation Treaty (PCT)

(1 January 2005)

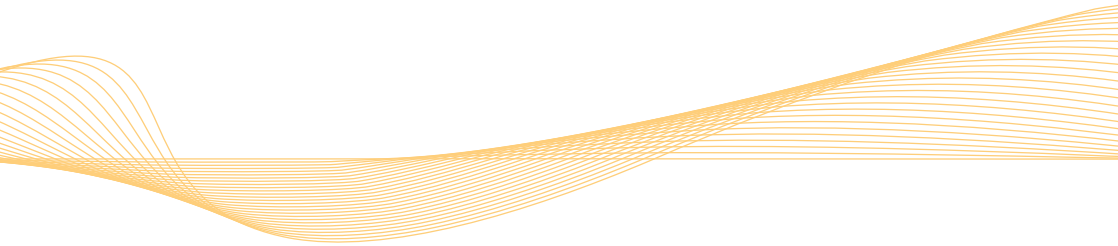
Albania	Democratic People's Republic of Korea
Algeria	Denmark
Antigua and Barbuda	Dominica
Armenia	Ecuador
Australia	Egypt
Austria	Equatorial Guinea
Azerbaijan	Estonia
Barbados	Finland
Belarus	France
Belgium	Gabon
Belize	Gambia
Benin	Georgia
Bosnia and Herzegovina	Germany
Botswana	Ghana
Brazil	Greece
Bulgaria	Grenada
Burkina Faso	Guinea
Cameroon	Guinea-Bissau
Canada	Hungary
Central African Republic	Iceland
Chad	India
China	Indonesia
Colombia	Ireland
Comoros (effective 3 April 2005)	Israel
Congo	Italy
Costa Rica	Japan
Cote d'Ivoire	Kazakhstan
Croatia	Kenya
Cuba	Kyrgyzstan
Cyprus	Latvia
Czech Republic	Lesotho

Liberia	Senegal
Liechtenstein	Serbia and Montenegro
Lithuania	Seychelles
Luxembourg	Sierra Leone
Madagascar	Singapore
Malawi	Slovakia
Mali	Slovenia
Mauritania	South Africa
Mexico	Spain
Monaco	Sri Lanka
Mongolia	Sudan
Morocco	Swaziland
Mozambique	Sweden
Namibia	Switzerland
Netherlands	Syrian Arab Republic
New Zealand	Tajikistan
Nicaragua	The former Yugoslav Republic of Macedonia
Nigeria (effective 8 May 2005)	Togo
Niger	Trinidad and Tobago
Norway	Tunisia
Oman	Turkey
Papua New Guinea	Turkmenistan
Philippines	Uganda
Poland	Ukraine
Portugal	United Arab Emirates
Republic of Korea	United Kingdom
Republic of Moldova	United Republic of Tanzania
Romania	United States of America
Russian Federation	Uzbekistan
Saint Lucia	Viet Nam
Saint Vincent and the Grenadines	Zambia
San Marino	Zimbabwe

Note:

For more up-to-date information on Contracting States of the PCT, see: www.wipo.int/pct

This publication has been translated and reproduced with the permission of the World Intellectual Property Organization (WIPO), the owner of copyright, on the basis of the original English language version. The Secretariat of WIPO assumes no liability or responsibility with regard to the translation and transformation of the publication.

बढी सूचना तथा जानकारी चाहिएमा:

विश्व बौद्धिक सम्पत्ति संगठन (World Intellectual Property Organization)

34, Chemin des Colombettes
P.O. Box 18
CH-1211 Geneva 20
Switzerland

टेलिफोन

+ ४१ २२ ३३८ ९१ ११

फ्याक्स

+ ४१ २२ ७३३ ५४ २८

इमेल: wipo.mail@wipo.int

सम्पर्क ठेगाना नेपाल:

उद्योग विभाग

औद्योगिक सम्पत्ति शाखा

त्रिपुरेश्वर, काठमाडौं, नेपाल ।

फोन नं. ९७७-१-४२६११०१, ४२६११६८, ४२६११६९

फ्याक्स : ९७७-१-४२६१११२

इमेल: ip.section@doind.gov.np

वेब साइट : www.doind.gov.np

न्यूयोर्क समन्वय कार्यालयको ठेगाना:

ठेगाना: ठेगाना:

2, United Nations Plaza

Suite 2525

New York, N.Y. 10017

United States of America

टेलिफोन

+ १ २१२ ९६३ ६८१३

फ्याक्स

+ १ २१२ ९६३ ४८०१

इमेल:

wipo@un.org

WIPO को वेबसाइट हेर्नुहोला

www.wipo.int

WIPO को विद्युतीय पुस्तक पसलबाट यससँग सम्बन्धित किताबहरू मगाउन सक्नुहुन्छ

www.wipo.int/ebookshop

यसको SMEs शाखाबाट पनि ताजा

जानकारी लिन सकिन्छ ।

34, Chemin des Colombettes

P.O. Box 18

CH-1211 Geneva 20

Switzerland

फ्याक्स

+ ४१ २२ ३३८ ८७ ६०

इमेल

sme@wipo.int

वेबसाइट

www.wipo.int/sme

Translation and printing of this material is financed under the WIPO Japan Fund-In-Trust.

WIPO को प्रकाशन नम्बर : ९१७ NP (नेपाली)

मे २००६

ISBN : 978-92-805-1888-7